

6
AAM
BER
6

ROMAN

No

17

AR. H. K. Kivimäe
Eesti Raamatukogu
Bibliograaf

SP
7592

Harry A. Malm. Rukkikesa künd.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1929. A. VIII. AASTAKÄIK

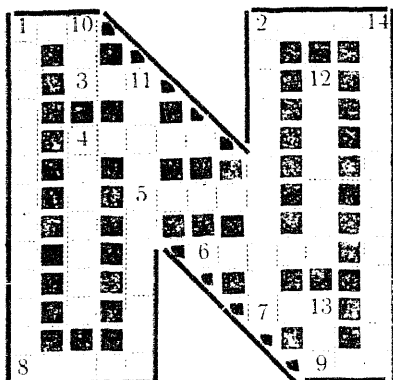
Hind 40 senti.

Mõistatus

Nr. 17 (179).

Rokkuseadnud:

Endel Waademann.

Sõnade tähendused.

Vasakult paremale.

1. Kivitatam mererannal.
2. Wana Britannia elanik.
3. Eesti telegraafi agentuur.
4. Karm, kare.
5. Elektriwoolu liik, katkestamatu.
6. Noapiste omadus.
7. Waimolewus germaani mütoloogias.
8. Mingi õpetuse poolehoidja.
9. Selja keskmise osa, piht, abude ja wõõ wahekoht.

Ülalt alla.

1. Wene tants.
2. Walge wärw.
4. Palgatud käteplaksutaja teaatri.
11. Kollane wääwis-arsreen.
10. Walge wifjakandmatu liiwamaa.
12. Kaitse küle al ajal.
13. Saatusemääraja naiswaim, nõid.
14. kaskweksli wäljaandmine.

Lahendus ilmub „Romaan“
Nr. 20 (182).}

Mõistatuse lahendus

Nr. 14 (176)

1. **M**ongol.
2. **M**ammutipuu.
3. **E**lamu.
4. **T**alwetaat.
5. **S**arnane.
6. **A**reen.
7. **N**iagaara.
8. **U**raan.
9. **R**uhnu.
10. **K**anep.

Esimesi tähti ülalt alla lugedes saame nime **M. Metsanurk** ja lugedes wiimaseid tähti alt üles saame tuntuima teose nime „**Punane tuul**“.

Imestamisväärt odawasti, kergesti ja **puhtaks** pesete oma pesu pesupulbriga

LUMIWALG

Ühes sellega pikendada teie ka **pesu wastupidawust**, samuti **söögi- ja kööginõud** ning **mustad ja raswased käed saawad imestamisväärt kergesti puhtaks**.
Nõudke igal pool. **Pealadu:** Tallinn, Suur Pärnumaantee, nr. 48.

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: Wilhelm Jensen: Karin. — Friedrich Thieme: Pärijad. — Hans Gåfken: Suvi maal. — Paul Rosenhayn: Palumata külaline. — Karel Capek: Mees kes ei meeldinud. — Andreas Stroinski: Loll Shimek. — Ed. Wöhrmann: Otsija. — Araabia jutt: Ismaili tütar. — Lafcadio Hearn: Liblik. — Ed. Wöhrmann: Laul. — Zane Grey: Kõrbekuld. — Tött ja nalja.

Nr. 17 (179)

September 1929

VIII aastakäik.

Karin.

Saksa kirjaniku Wilhelm Jenfeni romaan.

8

„Meie magame siin katuse all! Kas see on Rootsi külalislahkus, Gustaw Stenbock?”

„Stokholmi külalistuslahkus, Rnut Torben! Teie olete seda meile õpetanud!” müristab küsitu ja ta mõõk tabab pealiku pead, kes kariatades põrandale weereb tooli kõrwale, kus ta veel mõne tunni eest selle mehe tütre terwijeks oli joonud, kes nüüd ta muretu peaga ju rüstas.

Pika laua ümber käib mõtlus; hõbenõud lendavad läbi saali, aga surevad daanlased on dalekarlasi minut aega oma kuninga ukse juurest eemal hoidnud ja Roseni karjumiise peale tuleb neile nüüd igalt poolt abi. Tõrmitud, mis lõõtsuvad sõdurid põlema süüdanud, walgustawad koda ja käike päewaselgusega.

„Radunud! Tagasi!” hüüab Stenbock tumedasti.

Dalekarlasi on nelikümmend sadandete wastas, meeletu oleks meelegeitewõitluses veel oma kawatsust jatkata. Nüüd ahwardab neid hädaoht, et nende tee neil tagasi ära lõigatakse Stenbock hüüab seda Fjolkungile, kes pöörab ja kätega kinni haarab Karini ümbert, kes uimaseks seisab ja tarretult lähenewatele daanlastele wastu wahib.

„Küll me üksteist veel kohtame, Christiern!” kiristab Fjolkung läbi hammaste. Siis kisub ta metsiku jõuga, nagu seda üks tugewamatestki meestest ei oleks wõinud ilmutada, tahtetu nei

ühes enesega. Teised katavad ta selga ja wõitlewad kitsas käigus nagu Leonidas Thermopylides. Nende lühikesed relwad ei suuda midagi teha daanlaste pikjade sõjariistade wastu, aga laugedes unnistawad nad oma kehadega kitsa tee.

Nüüd astub kuningas, soomusrüü selgas, walja uksest, mis ta päästnud; ta on toibunud. Gustaw Rosen järgneb talle. Surmuhamatult lendab ta pill üle wõitlusplatsi, milleks ta hüüe ta lapsepõlwe walfse kodu on muutunud. Tõrmitud heidawad werist walguist õudsetele nägudele põrandal. Siis äkki tabab ta pill kangel käigu lõpul üle langenute üht walget täppi. See on Karini kleit.

Ja äkki uimastusest ärgates tormab ta tagasi kotta ja eesttrepist alla. Ta kisub sõdurid, keda ta veel alt leiab, enesega ümber murga aeda, taga ukse juure, kust kaudu Karin kord Gustaw Fjolkungi oli salamahiti üles juhtinud.

„Sia!”

Tugewa sõjafirwega, mis ta lähema sõduri käest ära kiskunud, pörutab ta uksele ja sajad hoobid järgnewad tema hoobile. Üks puruneb, tema wiimased killud kaowad Roseni kärjituse all, ja teistkorda seisab ta samal kohal Gustaw Fjolkungi hõõguwate filmade wastas.

Uga seekord pole neil tema üle wõim; juhile järgnewate dalekarlaste piike mitte tähele pannes, haarab ta armsama õla järele, kes nagu

elutult lasub Folkungi käe najal, kes oma parema käega raske, alla keldrisse viiwa tammeküfse lahti kifub.

„Karin!“ hüüab noormees. „Karin!“

Ribe, meeleheitlik ahastus peitub tema toonis, mis surmudki võiks ellu äratada. Ta äratab ka uimase neiu. See on armastuse mana heli, mis ta südamest palawalt läbi hoovab, ja ta awab filmad laiali lahti ning waatab hüüdjale filma.

„Karin!“

„Tagasi, äraandja!“

Wärin jookseb üle neiu näo, ja tõrjuw käelgiutus ilmutab põlgust ning põlastust.

Gustaw Rosen tahaks Folkungi ümbert kinni haarata ning teda tagasi hoida. Ta tahab seda ka teha ja on juba käewarre üles tõstnud, aga ta käsi wajub Karini pitgu ees nagu halvatuks maha. See on wiimane, mis ta näeb, sest neiu walge kleit kaob nagu maasse wajudes tammeküfse taha pimedusse.

Siinmata, nagu walgust tabatuna, seisib noormees järelungimate dalekarlaste metsikute nägude wastas. Siis kifuvad sõdurid, kes talle järgnesid, ta tagasi ja hüppawad kaitstes ta ette.

Siingi kitsas käigus algab wõitlus, kuid siin rootslaste kasuks, kes surmahädas daanlased tagasi suruwad kinni välisuleni ja ise õnnelikult pääsewad päästmasse maaalusesse kaitu.

Sõdurid armawad nad all lõksus olemat ja wähen dawad oma wõitluselõnu, et meeleheitlaid mitte ajada äärmusse. Lõin dalekarlast on piikidest läbipuurituna maas ühes umbes pooletofina kuningamehega, teised jõuawad paksu üfse juure, mille neist wiimane, weel läwel wõideldes, oma taga paugatades kinni wislab ja sellele seespoolt määratud palgiriimi ette paneb. Siis järgneb ta haawatult ja weriselt, aga wõidurõõmsalt teistele, kes ruttu piikist, pimedasti käigust läbi tormawad. See on juba wanasti-ajast saadik wõib olla mõnegi elu päästnud; seda teeb ta nüüdki.

Küll kannab esimene mineja teist saaki kätel kui ta lootnud. See saak pidi olema mees ja nüüd on see neiu; ta pidi kandma peas Böhjala maade kuldkrooni, ja Karini meelemärkuse ta peast ripuwad alla waid tema lahtised, ojadena lainetawad kuldjuuksed. Aga Gustaw Folkung hoiab teda oma käte wahel, nagu oleks ta kuninganna.

Lähemal ja lähemal kajab tume mürin maa südames. Nad on jõudnud maaalusse käigu wälisruule, kus hakid mõne tunni eest kaljusse kadusid. Bólwega lütkab Gustaw Folkung kivi juu eest, ja ühes warste õhuga, mis neile wastu tungib, kostab põgenejate kõrwu ka Trollhätta kõrwulufustaw kõhin.

See äratab Karini, ja tema keha lödiseb külma maibõ õhus. Hoolikalt nagu lapse mäsib ta saatja neiu oma mantlisse ja pöörab jõe äärt mööda üles poole minema. Ta wikist b. Teiselt poolt jõge wastab samasugune wile, ja mingisugune tume kogu läheneb kiiresti üle jõe.

Siis ilmub see kui suur paat, mis järwelt süia alla wett sõutud. Paat saabub kaldale, ja juba on Folkung selles ning sängitab oma kandani paadi põhja pehmetele waipeadele. Sünge näoga järgneb Stenbock temale ja dalekarlastesed täidawad paadi.

Kuid äkki tekib segadus.

„Kus on ema?“ on Karin äkki ringi wadates hüüdnud.

Stenbock karjatab ja tema suust tuleb ühtlasi wandesõna:

„Meie oleme ta unustanud! Tema türami käes! Tagasi!“

„Wõimatu!“ wastab juhi kindel hääl. „See oleks meie kindel hukatus ja pealegi kasutu!“

Aga Stenbock ei kuula teda, waid tungib meeste wahelt läbi, et jälle kaldale jõuda.

Sealt kajab neile wastu kifa:

„Siin nad on — pidage nad kinni! Paat wette!“

See on Gustaw Rosen, ainus, kes maaalust kaitu teab ja nähes, et dalekarlastes ühes Kariniga kadunud, meeleheitlikult sõdurid on kogunud ja nende selkis üle mägede on tormanud Trollhätta kaldale.

Kuid jällegi on ta hiljaks jäänud. Folkungi kätin hääl kajab:

„Edasi! Rootsimaa on tähtsam kui üks naine, ja olgugi ta nimi Brita Stenbock!“

Ja aerud lüüakse wette — walgutirufel kaugeneb paat kaldalt.

Daanlased tõstawad piigid, et neid wirutada põgenejatele järele, aga Rosen kargab nende ette ja hüüab meeletult:

„Ei, teie tapaksite ju Karini — ei!“

Õmestades kuulawad daanlased sõna, siis tungiwad nad edasi ja kahmawad nooremehe ümbert kinni, kes wette on tormanud ja paadile järele tahab minna. Nad kifuwad ta weest wälja ja kuulawad üksluiselt ja pilkawalt tema ahastawat kurtmist:

„Karin — Karin!“

Ka jõel olijad kuulawad selgesti Roseni ahastamist. Minult mitte Gustaw Stenbock. Tema kõrwad ei kuule seda; ta on oma halli pea mäsfinud mantlisse, et teised ei näeks ta piisaraid, mis sama palawalt ja meeleheitlikult woolawad ta filmist ja südamest kui noorel mehel, kes waid on kaotanud selle, mis tema oma weel ei ole mudi. Aga Folkung ja Karin kuulawad seda;

nad kuuluvad Roseni waljut, meeleheitlikku kaebühüüet:

"Gustaw Waasa, ma tahan teha, mis ja käsid, kuid auna mulle Karin tagasi, Gustaw Waasa!"

Karin kähwab sirgeks ja waatab oma feltfilisele pimeduses kindlasti näkku. Siis lüübib ta:

"Millist nime hüüab see wilets mees? Kas oled sina Gustaw Erikson?"

Folkung noogutab:

"See ma olen, Karin; seda näed ja oma peigmehe wiimaseft terwituseft."

Ta naeratab seda üteldes libedasti ja astub ruttu neiu ette, et teda warjata piikide eest, mis äkki õhus surisewad ja susisedes ülesprijawasse wette langewad. Daanlased ei ole, kuuldudes põgeneja nime, endid enam taltjutada lastnud, waid saadawad temale nüüd wihafelt oma reimu järele. Kuid kaugus on juba nii suur, et need enam ei taba, ja mõne aerutõmbega seisawad nad väljaspool hädaohtu.

"Kas tahad Gustaw Roseni juure tagasi minna, Karin?" küüb neiu kaaslane. "Ütle üksainsi sõna, ja ma ise wiin sinu tema juure."

See on sama teraw hää, mis teda sügisel Trollhätta juures oli kõnetanud, ja omelt on, nagu kõlaks sellest läbi paadi wõnkumine, mis läheneb teispoolsele kaldale.

Karin wastas ruttu:

"Ei kunagi! Tema ja minu wahel seisab kuristik, nagu Trollhätta seisab selle ja tolle kalda wahel. Minu süda ei kuulu enam sellele, kes Rootsimaa ära andis!"

Gustaw Eriksoni huuled wärisewad nüüd nähtawalt.

"Kuid sellele, kes Rootsimaa on wabastanud, Karin? Kas kuulub su süda sellele, kes Rootsimaa Christierni orjuseft wabastab?"

Wärin jookseb neiu kehast läbi; ta tahab wastata, aga samal hetkel pöörab paat wastu kallast, ta wangub ja kukub, kui Gustaw Eriksoni käed temast kinni ei kahmaks. Erikson peab ta külma käe oma käes ja soostab talle weel kord ruttu kõrwa sisse:

"Kes wõib selle ilusa käe omale teenida, Karin?"

"See käsi —?"

"Siis äkki waatab ta oma kõrwal seiswale mehele silma ja jattab:

"See käsi on waba, Gustaw Erikson; Trollhätta kuulub seda, ja ta kuulub sellele, kes kaks asja teostab —"

Trollhätta weed kohisewad ja kajawad üle sõnadeft, mida Karini huuled ruttu soostawad. Need on weed, millest saaga jutustab, et wana laulik nende ääres seisis ja nende deemonlikust wõimust wõlutuna ja tahtetult alla sügawikku kargas.

Kas mõtleb ta sellele, kui ta koidu ajal wärireb ja rohelistele edasiruttawatele woogudele waatab? Kas mõtleb ta sõnadele, mis kord ahastades ta põuest wälja olid tunginud:

"Ära wäsi, waene Gustaw! Kui ja wärsidid ja woolus haaraks minu, nii et kõik juba oleks hilja ja sa mind enam ei jaksaks wälja tõsta — —?"

Ei, need filmad on tõsised, aga nad ei mõtle neile sõnadele, ei mõtle Gustaw Rosenile. Tema feltfilisegi filmad on tõsised, niipea kui ta oli kuulnud, mis neiu soostanud. Siis kummardab ta sügawasti Karin Stenbocki ees ja ütleb:

"Mina ütlesin, Rootsimaa on tähtsam kui üks naine; sina oled esimene naine, Karin Stenbock, kes minu tahet wapustab Rootsimaa tulewik tulgu sinu peale, kui ta ühe naise pärast hukkab!"

Ja ta kummardab weel kord rüütellikult ja astub maaleläinud dalekarllaste keskele, kellest ta neli wälja walib ja nendega tasafesi räägib. Dalekarllaste süda ei tunne kartust, muidu wõits ilmet nende filmis hirmuks arvata, kui nad ta sõnu kuulwad. Aga sama wähe kui kartust, tunnewad nad oma juhi wastu sõnakulmatust, ja tema osutusel ruttawad nad tagasi paati, kuna Folkung läheneb Stenbockile ja temaga sama tasafesi kõneleb. Esimesi sõnu kuuldes lõbbwad Stenbocki filmad noorislikus õnes särama ja ta teeb kiire liigutuse paadi poole. Kuid Gustaw Waasa hoiab teda tagasi ja räägib ägedasti edasi, kuna Gustaw Stenbock wastumeelselt pead noogutab ja selle järele pikalt ja kõwasti kõneleja kätt raputab.

"Nad peawad kõik tema sõna kuulma," mõtleb Karin, järele waadates nooremehe uhkele, peaaegu kuninglikule kõmakule, kes neljale mehele paati järele hüppab ja püstipäi nende hulgas seisab, kui paat jälle edasi minema hakkab.

"Nad peawad kõik tema sõna kuulma nagu minagi. Tema on nagu Trollhätta."

Terwitus kaugenewast paadist katkestab Karini mõtled. Temagi wiipab käega ja hüüab, huuli awades, tahtetult:

"Gustaw —!"

Siis ruttu parandades jattab ta:

"Omn kaasa, Gustaw Waasa — —"

R u e s p e a t ü k k .

Esimene haht walgus mängles Dorpa lossi ümber ja wõitles ümberringi punafeltloiwate tõrwikutega, kui Gustaw Rosen tagasi jõudis. Jalad kandsid teda masinlikult edasi; nagu surmawast haigusseft bösel wallatuna olid ta palged augus ja ta filmad läiketa, nagu oleksid nad olnud kustunud. Ta ei teadnud, mis tahtis,

Foto Önnis.
Preili **Helda Talvik**,
kes Pärnus ilusate jalgade võist-
lusel sai esimese auhinna.

ta sammus edasi; mõttetult kiskus teda mingi-
sugune tunne tagasi ta õime ja wiltsuse päila.

Loosijoues ruttas üks ohwitser temale vastu
ja ütles, et kuningas juba mitu korda olla tema
järele küsinud. Ta mõttis nooremehe käe alt
kinni ja saatis ta trepist üles tuppa, kus ku-
ningas viibis.

Asjatundjad märkasid selgesti, et kuningas
Christiernil eriti sünye tuju oli. Walwatud
wahtide hulgast, seisid Stenbocki majateenijad,
sulased ja tüdrukud, toa nurka kofku kiilutult,
ja Christiern, kes aina all tugitoolil istus, kuts-
sus nad kõik ühikult oma ette ning kuulas nad
üle.

Nende tunnistused olid peaaegu kõik ühesu-
gused ja tõepärased, et nad kawatsetud kallale-
kippumistest midagi pole teadnud ja et see neid
samuti ällatanud kui teadagi.

Nende tunnistuse tõsibus oli käega katsutaw,
sest et keegi neist segaduses polnud põgeneda
püüdnud, waid nad pärast dalekarlaste lahku-
mist sõdurite poolt wastupanuta olid kofku aet-
tud.

Ka kuningas Christiern oli nende tunnis-
tuse tõest weendumud, sest ta naeris igale neist
tunnistuse lõpul näkku ja ütles:

„Sul on õigus Ma näen, et sinu sõrahu
ilma põhjuseta on eskitatud, ja tahan muret
kanda, et seda enam ei sünni. Mine!“

Ta õutas käega, ja tunnistaja wiidi wälja.
Kuid hetkel, mil ta eesjaali uksest wälja as-
tus trepi äärele, tabas teda äkki selja tagant
timuka kirwes kaelale, nii et keha tun edalt põ-
randale kukkus ja pea hääletult trepiastmeid
mõõda alla lendas.

Üks kadus teise kannul; wiimaks oli weel
järel waid üks tüdruk. Christiern tundis juba
ühelaadilisest märgust igawust. Ta tõusis ja as-
tus aina juure. Siis pööras ta tüdruku poole
ja silmitses neiu ilusat, ilmekat nägu, mis kui
eht rootsi rahwustüüp Karin Stenbockiga pisut
sarnadust ilmutas. Ta silmitses tüdrukut torka-
walt ja naeris weel teravamini kui teiste üle-
kuulamise lõpul

„All trepijalal lamab tosin narripäid. Kui
sina oma pead tahad weel õlgadel kanda, siis
mine, foku nad oma põlle sisse ja too nad mulle
jüa üles!“

Tüdruk langes minestades põrandale.

Kuningas kaskis:

„Wiige ta minema ja las ta teeb, mis ma
olen käskinud!“

„Sel tüdrukul on alatu Stenbocki tütreaga
sarnadust; on wiist küll ta poolõde, millest meie
heal majaproual küll wiist sama wähe aimu on
kui peadest, mis üle trepi alla kolisewad,“ so-
sistas keegi kuningaga saatkonnast oma kõrwalfeis-
jale poolwaljusti.

Rääkija kohkus, sest kuningas kähwas üm-
ber ja tema hirmus pilk lendas ettewaatamata
mehe näost üle. Siis tormas kuningas ukse juure
ja haaras wäljawankuwa neiu õlast raudselt
kinni. Ta kiskus neiu ümber ja wahtis talle el-
jaliku metsikuse ilmega näkku.

„See on õigus, ta kuulub jellesse pesakonda,“
ümmises ta. „See on sama nägu, mis mind pet-
tis.“

Ja weel enne kui tüdruk jõudis põlwili lan-
geda, kiskus Rootsi, Norra ja Daani kuningas
Christiern Teine ühe kõrwalfeiswaga saatkondlase
käest laia mõõga ja lõi praegu armusaanud neiu
ise oma käega ja ainja hoobiga pea maha. Pea
weeres põrandale.

Sel hetkel astus Gustaw Rosen jaali. Ku-
ninga ringiwahtiwad filmad märkasid teda kohe
ja ta astus noorele mehele lustilikult naerma
hakates wastu.

„Seal lamab su ilusa neiu pea, Rosen; suudle
teda!“ hüüdis ta.

Nooremehe pea oli nii segane, et ta, nähes

walgejuuffelist pead, mille kaugeft sarnadust furn. polnud wähenданud, peaaegu maha kukkus. Alles hele naer, mis Christierni suust tuli, aratas ta minestuseft.

"Seeford ta see weel ei ole," jatkas kuningas. "Trollhätta roos on meie mõlemate käest pääsnud — neetud!"

Sooned ta otfaesifel turfusid äkki paksuks ja ta pörutas jalga nii kõwasti wastu pörandat, et seinad põrusid ja toasolijad wärisedes kokku jooksid. Siis kätatas ta:

"Kes on see murjatu, kes ta lastis pääseda? Teie olete kõik äraandjad, kelle ma peaksin lastma neljaks kistuda!"

Keegi ei julenud kuningaga wihaft wiltustunud näo ette astuda. Sest kuningas oli mahawisatud mõõga pörandalt jälle kätte kahmanud ja raius sellega nagu äkki hulluksläinu taganemate daanlaste näo ees läbi õhu. Minult kord olid nad teda sellises olekus näinud, pärast Amsterdami tuwikefe surma, mil räägiti, et Torben Oxe ta kibwtitanud. Oli selge, kõige hullem wiha ei wallanud teda mitte siis, kui keegi ta kuninglikule wõimule wastu hakkas, waid see sündis siis, kui keegi osatas üht haiget kohta ta südames, mida keegi ei tunnud. Ja see ei olnud Gustaw Erikson, see oli Karin Stenboeck, kes ta määratsemise nõdrameelsuseks kõrgendas. Pikkamisi wähenes see, kuna keegi talle wastu ei hakanud. Ta filmitfes minuti aega weremärke mõõgal, mis tal käes oli, siis lastus ta süngelt jälle tugitoolile, toetas käe kõwasti pörandasse löõdud mõõgale ja kästis:

"Looge Brita Stenboeck tuppal!"

Mõne hetke järele ilmus kutsutu. Ta käed olid koormatud raskete kettidega, mida Christiern oma reisidel alati kaasa waldas. Kuid Brita Stenboeck kandis neid, nagu ei oleks ta neid tunnudki. Ta näos polnud näha wähematki hirmu ega ärewust.

Minult Gustaw Rosen wankus teda nähes tagasi sambla najale; ta filmad wahtisid kohkudes tädi liikumatule näole ja tume puna tõusis ta näole süütundes, mis ta teinud.

Mitu minutit walitfes hauawaitus suures toas, mille keskel Brita Stenboeck püstipäi seisis. Wiimaks katkestas ta waituse ja käsis waljusti:

"Kes on minu süa kutsunud?"

Kuningas lähwas hirmunult firgeks. Tema pilk oli tarretult pörandal wiibinud.

"Mina," ütles ta kohmetult.

"See on Daani kuningaga Christierni hääl."

Kes kuningat filmitfes, oleks pidanud uskuma, et ta leppimatu waenlanna surmud filmad jälle elusateks olid saanud, nii pelglikult põikas ta pilk sellest suunas kõwale, kuhu poole Brita Stenboeck nagu oli pöördud.

Tekkis jälle waheaeg, siis kästis kuningas äkki:

"Wõtke tema ümbert ketid ära!"

Käsk täideti, ehk küll käsutäitjad üksteisele imestadest otfa waatajaid.

Siis tõusis kuningas ja astus wiivitades mõne sammu lähemale.

"Brita Stenboeck, sina tahtsid mind tappa lasta."

"Oleksin lastnud sinu peale k o h u t mõista; sina t a p a d," wastas Brita Stenboeck külmalt.

Näis, nagu kardaks see, keda kõik kartsid, üht naist. Rahutult pööras ta oma pilgu majaprouale; temal polnud Brita Stenboeckit surmud filmade peale mõju.

"Sa olid minu kutsunud oma majja; mina olin julge wootsi külastuslahkuse peale," jatkas ta pikkamisi.

"Sina olid Rootsimaa aadeli Stokholmi oma majja kutsunud, tema oli julge daani külastuslahkuse peale."

Christiern lõi filmad maha. Kas oli see nõrkus pärast mässu, mis temas mōllanud? Ta huuled wabisevad, ta pidi emast wägisi sundima oma mõtete sõna kuulma ja jatkama:

"Sa andsid mulle kätt ja ütlesid mulle tere tulemast oma majas, Brita Stenboeck!"

"Sina andsid kätt igauhele, keda sa tahtsid tappa, ja ütlesid talle tere tulemast. Mina tänasin sind oma isamaa nimel ja ütlesin, ma loodan, et sinu wiibimine siin majas saab olema

Veronika Eksta,
Tallinnast, waliti Budapestis üleilmliste
esperantistide kongressil miss Espe-
rantoks.

Rootsimaale õnnistuseks. Sinu termitusele, mis ja minu majale ütlesid, vastasin ma joogiga Rootsimaale heaks käekäiguks. Miks olid ja nii pine, et minu sõnu ei mõistnud? Mis pärast lastsid ja oma nägewaid filmi pimedusest petta?"

Pilge peitus toonis ja sõnas, mis majaproua ütles.

Ikka suurema, hingetuna hännastusega waatasid ümberseisjad julgele naisele ja oma käsuandja pelglikule, kummalise ilmega muutunud näole.

Kuningas oli oma käe otsaesisele tõlunud ja tahtis wastata; kuid ta keel näis muutuvat ikka kangemaks; waewaga sai ta suust:

"See on mõitus mõitluse, kawalus kawaluse wastu. Sa wihkad mind, Brita Stenbock, ja oled õieti talitand. Meie meeste wahel walitseb sõda ja toorus, ja mina pean sinust lugu kui mehest. Sa oled wapralt wõidelnud; mida enam ma sellest aru saan, seda enam pean ma sinust lugu ja austan sind. Näägi awalikult — sinu peas tekkis see kawatus, ja keegi ei teadnud seda peale sinu. Sina teostasid ta ja sul abiliisi ei olnud. Ütle jah, siis ma tusun sulle su teo suuruse, ja sa oled wabal"

Kas on suure toas, kus sadanded filmad temal wiibivad, Brita Stenbocki filmad ainjad, mis näewad? Mis näewad ainult täppi, kust läbi soomusriide wahede wõimalik on surmawaenlastele terawat oda pista ta kivistunud siidamesse?

Kummaline, pilkaw, wõidurõõmus tuffatus lendas pimedale naise suunurkadest üle.

"Ei, Daani Christiern, ja hindad mind liig kõrgetks. Minule kuulub ainult nõuanne, mitte mõte ja tema teostamine. Noor neiu on sinu oma kawalusega üle lõõnud; kawatus oli minu tütre oma. Tema ei tunnud sind ja polnud oodanud, et sa sõjawäega pulma tuleks. Torpas pidi lõõdama lahing, ja altari ees oleksime meie su peale kohut mõistnud. Aga kui mu tütar sinu saatjate arwu nägi —"

Kuningas Christierni käsi libises otsaesiselt pikkamisi üle filmade alla.

"Kui sinu tütar minu saatjate arwu nägi —" ütles ta hääl kummaliselt muksuwalt toonil järele.

"Siis tuli ta minu juure ja ütles: Daani kuningas Christiern on mitte waid türan, waid ta on ka rumal. Kas on Rootsimaale wabadus ja Christierni hukatus, ema, seda wäärt, et ma ühe õhtu Bergeni kõrtsimehetütre osa mängin?"

Ugigi Brita Stenbock peatus ja ehmatas. Nii nielid, hoigaw, mõirgaw hääl tungis kuninga suust, kes nagu elutult langes oma toolile tagasi ja laks käit enesele näo ette löi.

Keegi ei julenud toas hingatagi; kuninga

käe alt weeresid raskest pisarad, nagu weretilgad, mis põrandat katsid. Walitsej selle mehe, et nende pisarate kullumist wõidi kuulda.

"Sa jutustad hästi, Brita Stenbock, aga aeg on liig lühike, nii et me emast kauemini ei wõi lasta lõbustada. Nii siis meie, türan, oleme Rootsi külustuslahkust, ustawust ja mehe sõna rikkinud? Sul on jällegi õigus, meie olime rumal!"

"Pilk, Christiern!" katkestas hall wana-proua sirgudes ta sõnad. "Olen sind tabanud. Minu silmad on pimedad, ja teised wõiwad uskuda, et sa naerad. Mina näen sind, näen su südant ja tean, et ta minu käe all werd jookseb."

Hirmus wihakarjatus tuli kuninga wärisewast suust. Mõõka tõstes tormas ta edasi kaitsetu naise poole.

Weel sekund aega, ja Brita Stenbock oleks saanud tüdrukuga saatuse osaliseks ja tema hall pea oleks lamanud neiu pea kõrwal põrandal.

Kuid seekord largas Gustaw Rosen kohkudes ette ja wõttis surmawa hoobi käewarrega wastu.

Sette aega seisis Christiern liikumata ja waatas noormehe kahwatule näole. Siis laskis ta mõõga oma kõwerate sõrmede wahelt kukkuda ja ütles jäise häälega:

"Ma tänan sind, Rosen. Sa oled minu süü läbi ilma jäänud pruudist, tahan sulle muretteda teise — Kas oled walnis, Brita Stenbock?"

Mõte ei seisnud sõnades, ta seisis wiimase küsimuse toonis. Kõik taipasid seda, ka see, kellele ta määratud. Aga tema nagu ei tuffatunud; weel kord tõstis ta pea üheski ülles:

"Sina minule kohut ei mõista, Christiern, sinu ainult tapad minu. Mina surma ei kard, ja mis kasu saadab ta sulle? Mind wõid sa mõõgaga tabada, selle maja wainu ei saa sa tappa. Minu silmad on surmad, aga nende õõ kaudu kuulen ma tulewikku. Küll tuleb päew, mil kogu Rootsimaale saab olema Torpa; ma näen woolawat werd, enam kui seda iial Mälariisse on woolanud, aga see woolab Rootsi ja Daanimaa wahel seiswa merelahke poole ja hiiglatõrwikud walgustawad seda. Nende paistel näen ma sind, Daani kuningas Christiern, wõimetuna, mahajäetuna, põlatuna, wihatuna! Ma näen, kuidas sinu kahwatu otsaesine, oma rahwa naerust ja inimsoo pilkest nõretades, wastu wangla müüre põrkab, kuidas Stokholmi laipade wainud läbi su aknawõrede sulle wastu naerawad ja sind aralt tagasi kohutawad ellu, sest et sa launad trooni, mille peal ja ei istu ja kus ees sinu kohus lõpeb. Siis aga kohiseb Trollhätta Rootsimaale wabaduse laulu kuulda-walt igale kõrwale, nagu sel tunnil, mil seda waid mina kuulen." (Järgneb.)

Pärijad.

Saksa kirjaniku Friedrich Thieme romaani.

2

„Milline häbematus!“ kisendas vihane Elise kriifates. „Kes ise abjutaga peidus olnud, otsib teist sealt. Mina jään vaid sellepärast siia, ei ma wana Riiket ei usalda!“

„Selles on Teil õigus,“ vastas Vogt. „Ma mina ei usalda teda!“

Decker otjustas probleemini.

„Kõige parem on, kui meist keegi siia ei jää, mu sõbrad. Wana Riike on aus inimene, teda wõime usaldada.“

Pikema waidluse järele leppisid sellega kõid. Siis järgnes üldine minek kohtusse. Riike tegi neile risti järele ja ruttas tuppa tagasi nägema, milline tagajärg katsel olnud.

Härra Brinkmann seisis afna ees ja näitas minejatele rusikat järele.

„Bõrgusse minge!“ hüüdis ta. „Ja et te enam tagasi ei tule, selle eest kannan mina hoolt. Oh Riike, kuidas õnnistan ma ajalehe teadet ja oma head mõtet!“

Wapustatult wõttis ta oma ustayama majapidajanna käest kuni; ei puudunud palju, ja ta oleks ta peaaegu oma rinnale tõmmanud.

Riike nuttis, sest aremus lõppes temal ifka sellega.

„Nüüd lähen ma kõige pealt ajalehe toimetusse,“ ütles Brinkmann, kelle hea tuju jälle wõidu sai. „Siis toimetan weel paar kiiret asja. Enne aga tahan oma sugulastele üffikult kirja kirjutada, neile teatades, et olen surmusest tõusnud, ja neid paluda kell wiis pärast lõunat siia minn juure ilnuda.“

„Mistariwis?“ küsis Riike imestades.

„Päranduse jagamiseks,“ vastas Brinkmann. „Noh, küll nad teewad weel filmad!“

3.

Kell oli pärast lõunat kaks, kui doktor Wendel elutoankse kähku lahti kistis ja kirja käes keerutades abifaaja juure ruttas.

„Alma, mõtle, ime on sündinud!“

„Mis? Mis ja sellega tahad ütelda?“ küsis Alma.

Ernst astus ta ette ja hoidis temal mingisuguse paberi filme ees.

„Mis see on?“

„Kas sa seda ei näe? Weffel. Ta on makstud. Praegu jaadab pank selle mulle, tagasi teatega, et wiisjada marka täpselt on ära makstud. Kas wõid teada, kuidas see on wõimalik olnud?“

„Ei.“

„Mina ka mitte, mu laps. Sgatahes oleme

raskest koormast pääsnud. Ma ruttan kohe panku küsima, kes see meie sõber on olnud.“

Õnnelikult kaelustasid nad üksteist. Sgegi nure armsa wanaisa surma üle taganes noore proua südamest, nii õnnelik oli ta ja nii suur oli tema rõõm, et nad wiimaste päewade raskest nurest olid wabanenud. Kuid seega olid nad waid pooleldi päästetud. Sga filmapilt wõis tulla kohtupristaw. See oli hirmus!

Ernst mõistis ja katsus teda lohutada.

„Meil pole enestele midagi ette heita, Alma,“ ütles ta. „Dulgu, mis tuleb. Sa pead olema julge, kui lähemal hetkel —“

Juba koputatigi uksele ja kohtupristaw, kes pealegi nii hirmus polnudki, astus tuppa.

„Kas wõiks ma härra doktor Wendeliga rääkida?“

„Wendel on mu nimi,“ esitles ennast Ernst.

„Teie tulete küll —“

„Teile makstud raha eest kwiitungi ära andma,“ vastas kohtupristaw wiisakalt.

Üllatuslega pörfas Wendel tagasi.

„Kwiitungi?“

„Jah, härra doktor. Summa maksti tunni aja eest minu büroos ära.“

„Kes maksis?“

Pristaw naeratas.

„Mina polnud seal,“ pörfas ta kõrwale.

„Kas Teie ise raha ei saanud?“

„Õm, jah — muidugi,“ vastas Ernst kohtumest ja wõttis kwiitungi wastu. „Alma, mu kallis naine, tänane päew on imedepäew. See on juba teine ime!“

Wiimased sõnad ütles ta pärast pristawi lahkumist.

Alma istus nagu tarretuses.

„Kas tead, Ernst,“ wõttis ta wiimaks sõna, „mina aiman midagi.“

„Noh?“

„Teade wanaisa surmast on lewinud. Kuna meid tema pärijaks arwatakse, siis on meie wõlalaudajad —“

„Sa arwad, et nad siis nõudmise järele jätšid ja meie armastuswäärilisel wiisil wastu tulid?“

„Jah.“

Ernst naeris.

„Ei, laps, siis sa efsid. Minagi ei oska seda seletada, aga mi ei ole asi küll mitte. Aga juba helistatakse jälle — jää siia, ma waatan järele.“

„Jälle kiri,“ ütles ta mõttlikult tagasi tulles.

Mag. phil. Edgar Oissaar,
waliti Wõrumaa Rahwanariduse Seltsi ühis-
gümnaasiumi direktoriks.

„Kellelt? Sa silmitsed seda nii kummaliselt.“

„Ta kannab imelikul viisil sinu wanaisa
käekirja,“ ütles Ernst mõtiskledes.

„Alma lõi käed rõõmsas meeleliigutuses kokku.“

„Oh Ernst, ta on veel enne surma meie
peale mõelnud!“

„Seda mitte, Alma,“ hüüdis Ernst suure
wõdrastusega, niipea kui ta kirja oli läbi luge-
nud. „Ja kui ta mõtles, siis mitte enne, vaid
pärast surma.“

„Mis see tähendab?“

Ernst luges kirja veel kord läbi Wiimaks
algas ta wärisewa häälega:

„Ära eumast liiati ärrita, Alma. Raks imet
on juba olnud, kõiki häid asju on kolm ja
nüüd on kolmas sündinud. Sinu wanaisa elab!“

„Ta elab?“

„Jah. Kuule, mis ta kirjutab:

„Austatud härra doktor!“

Wististi inimeste kuuldes, et ma veel
elawate kirjas olen. Ometi teate Teie ise
oma kirjanuduslikust tegewusest, et kõik alati
õige ei ole, mis ajaleht kirjutab. Palun
Teid Alma seltsis täna kell wiis tingimata
minu juure tulla, siis annan ma Teile se-
letuse. Seniks terwitab Teid ja Almat sü-
damest
Elias Brinkmann.“

4.

Täpselt kell wiis pärast lõunat ootab wana
härra sohwal suitsetades lähenevaid sündmusi.
Et ärewuse eest hoiduda, oli ta korralduse tei-
nud, tulijaid üksikult tema juure lasta. Doktor
Wendel ja Alma tulla aga kohe kabinetti wiia,
kus hiljem ühine koosolek pidi olema.

Esimesena tuli kantseleinõunik Decker. Raht-
lemata oli talle ta elus kõige libedam pettumus
ofaks saanud ja sellepärast ei tarwitsenud ta en-
nast enam näidatagi liigutatuna, sest mõeldes,
kuidas teda petetud, oleks ta lausa wõinud
nutta. Hõmmikul veel uhke ja nüüd — oh, see
oli alatus! Ometi oskas ta eumast hoida ja soo-
wis sugulasele südamliselt ömne:

„Elias, see on suurim rõõm minu elus! Kes
oleks wõinud seda aimata! Oid wist küll war-
jusurmas, mis? Teisiti ei oska ma enesele seda
kujutleda!“

Ta oli tõesti pisut rahutu; ehk oli Brink-
mann kambriis midagi kuulnud. Selles oli waja
ruttu selgusele jõuda.

„Jah, warjusurmas,“ wastas Brinkmann
lahkesti.

„Jumalale tänu, ja näed päris terve walja,
armas Elias!“

„Jah, tunnen enese täitsa terve olewat!“

„See pidi olema hirmus seisuford? Wist ei
wõinud ja midagi kuulda ega näha?“

„Mitte kumbagi.“

Decker jäi pisut rahulikumaks.

„Igatähes manitsus meie, armas Elias.
Meie ei ole kumbki enam noored. Peakine mee-
les pidama, et paratamatu surmawikat meid
ettewalmistamata maha ei niidaks!“

„Seda peame tegema.“

„Oh, sinu täpsusega mees ei waja meeletu-
letust. Selles olen kindel. Sinu asjad on kõik
korras.“

„Jm, ei tea siiski — “

„Mitte? Mo siis teed ja sellest oma järe-
dused. Sa tunned mind, ja ma tean, et ma si-
muga wõin awalikult rääkida.“

„Sind. Selles wõid kindel olla.“

„Sa tead, et minu südames aimustki oma-
kasupüüdlitki mõtet ei leidu.“

„Selles olen ma weendunud.“

„Minult et sind eksimise eest hoida, pean ma
sulle, kuigi raske südamega teatama, millist rõõmu
doktor Wendel ja Alma sinu surmasõnumit kuul-
des awalbasid. Nende warahimu ilmus nii hoo-
limatult, et ma neile pidin noomituse andma.“

„Tõesti?“

„Kurb, eks ole tõsi? Sinu lapselaps! Mui-
dugi tuleb ta wabanduseks ütelda, et ta hädas
on. Sellepärast ära taju seda temale. Meie
peame oma waenlaste pähe tuliseid süsi koguma
ja neid armastama kui iseendaid, Elias!“ Wana
wariser lõi silmad pühalikult lakke. „Et pealegi
ta Riike sinu wastu nii wähe armastust tun-
neb, seda ei oleks ma iial wõinud mõelda.“

„Mina ka mitte.“

„Ka Bertram ja Vogt ei ole endid sugugi
heaft küljest näidanud, pean parafu tunnistama.“

Õsimene oli otse häbematu. Vogti poolt ei oleks ma tial sellist varahimu ja omakasju nõudmist oodanud!

„Kui hea, et saatus mulle aega on annud seda, mis tegemata jäänud, nüüd korraldada,“ vastas Brinkmann. „Sina oled õige sõna ütelnud õigel ajal, Decker. Pean kohe nüüd tarvilikud määrused tegema, sest kes teab, millal surm tuleb. Ja et sa näeksid, kui tõsine nõu mul on, siis tahan kohe teie kõikide juuresolekul oma korraldused teha. Dota mind kabinetis, sugulane; tahan enne veel Elise ja Vogti terwitused ja õnnesoovid vastu võtta.“

Decker lahkus võidurõõmsalt, ja kohe ilmus Elise, seekord ilma tütardesta. Ta otse hõõgus õndsusest. Nuttis ja naeris ühe hingetõmbega ja langes surmuisi ärganule hõõsates kaela.

„Onu, kallid onu, milline jälleügemine! Milline põhjatu õnn! Sina oled surmuisi tõusnud, oled jälle elus!“

„Noh, noh, rahustu,“ tõrjus Brinkmann.

„Kuidas võiksin ma seda, ja armas südamekene! Oh, millist muret ja meile tegid! Minu tütreid ei jõua veelgi rahulikult jääda. Klara kisendab wahetpidamata ja Helene nutab waitfelt. Meie kõik olime kui meeletud. Aga nüüd oled sa meil jälle, kallid onu, ja jääd wististi veel paljuiks aastaiks terwelt meie keskele!“

„Loodetawasti.“

„Selline sündmus annab meile alati võimalust inimeste südametigedust tundma õppida,“ kõneles teraw daam edasi. „Deckeris ja Vogtis effid ja rängasti, seda ei wõi ma salata. Süda oleks sul frampunud, kui sul võimalus oleks olnud neid ja Riiket näha, keda sa alati ustawaks oled arwanud. Ja siis veel Alma, see alatu olemus! Kes oleks seda temast wõinud armata! Mitte märkigi kahetsusest ja walust! Külma waraahne süda. Oleksin tahtnud talle näkku lüüa, nii wihane olin ma!“

„Siis on minu surm ometi midagi head teinud,“ ütles Brinkmann.

„Igatahes teeksid sa hästi, onu, kui sa seda veel pole teinud — sa tead, mina ei mõtle ainfa silbiga maie wara peale, ja kas sa meile pärandad penni wõi miljoni, minu armastus jääb endiseks. Sellepärast haawab see mind, kui peaksin mõtlema, et su pärandus just tänamatule langeb nagu auhind ta ebatruuduse eest.“

„Muidugi, muidugi — aufat südant haawab see.“

„Jah, ma tunnistan, see oleks mind pahandanud. Kuid ma olen rahulik ja usun kindlasti, et ja talle oma testamendis ainult ta osa oled määranud.“

Brinkmann naeratas kawalasti.

„Selles asjas jõuab warsti selgusele, Elise.“

Joh. Kask,

Pärnu tuntud muusikamees ja agaram seltsitegelane pühitses enese 25. aastast töötamispäewa muusikapöölul. Jubilar juhatab wiimase! Pärnu laulupeol ühendatud pasunakoore.

Dota Deckeri jeltjis kabinetis; ma tulen teile warsti oma otsust teatama.“

Elise läks ja Brinkmann wotas ohates Vogti.

„Weel see karikas,“ hoigas ta, „siis —“

Vogt ei jäänud Elisest maha oma tunnete otsekohesuses. Minult suure waewaga pääses wana härra ta kaisutusest. Ei puudunud palju, Vogt oleks põlwili langenud ja tänapalwet teinud.

Meeleliigutuses ei leidwat ta sõnu, lõpetas ta. Minult üht tahab ta omale südame peale panna, mitte kitsarinnalistel motiividel, oh ei, waid ainult õiguse ja armastuse pärast.

„Wõin seda juba arwata,“ kaitkestas wana härra ta kõne. „Sa mõtled Alma külmusele?“

„Nii see on —“

„Siis oleksin ma ka Riikelt enam poolehoidmust wõinud loota?“

„Just nagu ma tahtsin ütelda —“

„Ja Decker ning Elise — mina olen neijt hirmsasti pettunud, eks ole?“

„Imestan, et sa asja nii hästi tunned,“ ütles Vogt pisut kohmetult.

„Sellepärast wõin kõik veel heaks teha, kui see juba hilja ei ole, ja tänamatuid karistada?“ ütles Brinkmann rahulikult.

„Sa wõtad sõnad mu suust, onu!“

„Hea küll. Sa pead minust rõõmu saama. Mine kabinetti teiste juure, ma tulen kohe.“

Rabinetis leidis Vogt oma mõtteosalised elas

was jutus. Üllatuseliks istusid seal ka Alma ja ta mees, kelle kohta terava keelega Elise kõiksugu vihkawaid märkusi tegi, millele Wendelid aga midagi ei vastanud. Vogt sattus kohe tulesse Elise ja Deckeriga waielusse, kel nendest Brinkmanni waranduse peale enam õigust on. Süüdistati üksteist wastamisi filmakirjaluses ja warahinnus, aga kõik nad olid Wendelite waenlased. Igauks heitis teisele ette, et ta teda Brinkmanni ees laimanud, lühidalt, waidlus oli äge, kuni äkki Brinkmann läwele ilmus.

Kõik jäid äkki wait ja kõigi näod muutusid mefisteks.

Brinkmann ei pannud seda nagu tähelegi. Rõõmawereliselt istus ta oma kirjutusklaasi ette, wõttis poogna paberit ja sulepea kätte ja algas üldisel waiusel:

„Armsad sugulased! Õnnelik juhused teid hoidnud hirmsa õnnetuse eest, mis teid peaaegu oleks tabanud ja, nagu ma usun, wäga oleks kurwastanud.“

Elise hakkas ohkama ja nutma.

„Kui liigutaw!“ sosistas Decker.

„Kui hirmus õnnetus oleks tõestunud, siis oleksite teie, selles olen ma meendunud, oma kohust wististi sugulaselikus üksmeeles ja omakasju püüdmata täitnud.“

„Tõesti, seda me oleksime teinud,“ kiinitas Vogt ja pani käe südamele.

„Teie oleksite mu maha lastanud mätta nii, kuidas see minu lihtsale loomule wastab —“

Kõik jäid kuulatama.

— lihtsalt ja odawasti, just nii, kuidas ma seda soowin. Armsad sugulased, ma tänan teid!“

Kõik hakkasid kergemini hingama.

„Mul on aga hea meel, et mul weel mõimalik on oma elu kahetsemiswäärt eksitust parandada,“ jatkas Brinkmann. „Teilt, armsad sõbrad, olen ma saanud weendumuse, et Teie ainult mu sõprust ja armastust nõuate. Teid huwitab waid isik, mitte mammon.“

„Just minu mõtted,“ hüüdis Elise.

„Aus ja õige!“ ütles Decker imestades.

„Need kaks selle wastu,“ ta osutas Wendeli abielupaarile, „on emmast näidamised parandamata patustena, kelle hing iskab ainult raha ja wara, ilma et nende alatus südames põrmugi armastust leiduks wanaisa wastu.“

Alma hakkas nutma, Wendel tegi wõika liigutuse ja tahtis rääkima hakata.

„Palun, härra doktor,“ jõudis Brinkmann temast ette, „olen kohe walmis. Jüriestele, kel truudusest ja ideaalsetest waradest aimugi ei ole, waid kes ainult mammonat ihkawad, pole suu-

remat karistust kui see, et nende soowid täide-minemata jääwad.“

„Wäga tabaw,“ ütles Decker.

„Teisest küljest aga peab, nagu Decker eni-
nisi wäga õieti tähendas, aus mees siin tuliseid sõnu koguma oma waenlaste pähe. Sellepärast on minu kõikumata ja ümberlõtkamata tahe minu lapselast, kes abielus on doktor Wendeliga —“

Kolm pärijat waatasid otse saatanliku rahuldustundega waestele patustele.

„— enese üldpärijaks määratal!“

Omakasjupüüdmataid sugulased kahwatasid ja nende suust tuli aimus wihakisa. Wendel ja Alma waatasid üksteisele tummalt silma.

„Teie aga, kellele minu omakasjutusest ja sõprusest õilsas omakasjupüüdmatuses küll on, peate ainult igauks saama lihtsa mälestuse, ja nimelt kantseleinõunik Decker, kes mind kristliku armastuse pärast ei taha põletada ega ka odawas uskuses mätta, ühe fibula, et ta minu tõsise surma puhul emmast ei tarwitse pisaratepigistusega waewata, maamõõtja Vogt märkusteraamat, kus ta need sõjad täpselt wõib wälja arwata, mis iga pärija pärib, ja minu armas sugulane Elise kaks leinalinikut oma auwäärt tätardele, sest et leinariided neile wäga hästi sobiwad.“

„See on alatus!“ wihastas Elise.

„Kelmus!“ kisendas Vogt.

„See wana narr on hulluks läinud!“

„Meid on laimatud!“

„Sugulane, ja teed nalja,“ algas Decker, wiimase waewaga emmast rahustades. „Mis oleme meie teinud, et ja meile niimiisi kätte maksjad?“

Näost tulipunane, kargas Brinkmann nüüd toolilt püsti, pööratas rusikaga lauale ja hüüdis filmakirjateenritele täis püha wiha:

„Pärand... jehiilijad, kes te olete! Wiletsad waimud! Teadke siis, et minu surmasõnum ainult ühe ajaleheneegri eksitus oli. Terwelt seisin ma oma kambriks lukus ukse taga ja kuulasin, milliseid armastuswäärilisi sõnu te rääkisite. Sellepärast kasige minu majast ja ärge endid siin tiial enam näidake!“

Siis läks ta Alma juure ja wõttis ta ümber südamlilikult kinni.

„Alma, mu kallis laps, kuidas wõisin ma sind nii walesti mõista! Wabandage, doktor!“ — ta hakkas imestawa mehe käest kinni ja pigistas seda kõwasti — „ma kahetsen kibedasti oma jõledust, millega ma oma tõsised sõbrad enesest eemaldasin. Aga ma loodan, et meist tulewikus seda paremaid sõbrad saawad!“

Elise, maamõõtja ja Decker lahkusid waitelt, pilgud täis kihwti ja käed rusikas.

„Teie jääte täna siia,“
jatkas Brinkmann. „Söögi-
laud on kaetud ja me pühit-
seme lepitust Siis räägime
ka teie asjast.“

„Oo, meie asjad on
heaks pöörnud,“ vastas
Alma ja kallistas jällelei-
tud wanaisa.

Wana mees naeratas
mõistwalt.

„Tõesti?“

„Wanaisa teab sellest
igatahes enam kui meie,“
seletas doktor Wendel, kes
nüüd asjast aru sai.

„Kui hea, et ma temale
kirjutasin,“ ütles noorproua.

Samal hetkel ilmus
Riike ja teatas, et laud
kaetud.

„Siis tulge, lapsed,“
ütles Brinkmann õnneli-
kult. „Ja Teie tulete ka
lauda, Riike, Teie wana ja
uustaw hing.“

Riike nägu säras.

„Ah, härra Brinkmann, kui hea meel mul
on, et kõik nii hästi läks,“ avaldas ta oma tun-
deid.

„No jah, Riike. Seda ei juhtu Teile ka

P. Gessner, Gera (Thüringen).

Lähme laia maailma.

Üleswõetud Voigtländeri Heliariga.

teist korda, nagu minulegi ei juhtu, et mul pärast
surma weel võimalik on elus tehtud rumalusi
parandada. Nüüd tulge, lapsed! Ja ajaleheneeg-
rile annan ma omalt poolt mälestuse, nii tõesti
kui ma elaw Brinkmann olen.“ (Lõpp.)

Suwi maal.

Saksa luuletaja **Hans Gäfkeni** järele.

Kesksuwelõõm!
Kui suur on rõõm:
siin juua suweõhku rõõska
ja näha lillemere lõõska,
ning kuulda linnulaulu sirinat
ja putukate pirinat.

Kas olen ma weel mina
ja sina — sina?
Me pigistame silmad,
ja õndsamad maailmad,
kõik mured, waewad
meist mööduwad kui pilwelaewad.

Kesksuwelõõm —
oh õnn, oh rõõm!
Siin taewaga me kokku puutume
ja jälle heaks muutume,
siin lahkub meist kõik ilmawale —
siin läheneme Jumalale!

Palumata külaline.

Saksa kirjanik **Paul Rosenhayn**.

Alumistest ruumidest, arwatawasti tantsusaalist, kajas kauge muusika. Hotellikorridoris walitses hilise tunni hämarus.

Wõõras möödus tubadest kuulmatuil sammel.

Pahemat kätt awanes trepi lai õõn-sus; wõõras pööras pea pikkamisi tagasi kelneri poole, kes uniselt seina ääres nõjatas, ja läks siis ruttu trepist üles.

Seal eemal oli see tuba . . .

— — —

Tasakesti lauldes libises walgustatud lift üles; boy awas ukse ja laskis, mütsi käes hoides, mõlemad wälja astuda. Ta heitis pilgu noorele daamile, hotelliteenijate pilgu, milles segamini peituwad igatsus, imestus ja jootrahakaalutlused.

Härra polnud enam noor. Ta kandis frakimantlit käewarrel, saatjanna heledat keepi. Härra waatas temale kõrwalt õrnasti näkku, daam waatas ilusa naisekindlusega otseti ette.

Härra awas ukse ja astus daami kannul tupp. Laelamp löi särana.

Ruum oli täis sirelikimbu lõhna; daam

awas balkoniukse. Soojalt ja niiskelt woolas ööõhk tupp.

„Kas tahad weel suitsetada sigaretti?“

Härra awas sigaretikarbi.

„Sina . . .!“

„Mis on?“

„Kas sa midagi ei kuulnud, Alfred? Kõrwal — wannitoas — see kobin?“

„Ah mis!“ Härra lükkas ukse lahti ja keeras tule põlema. „Waata ise!“

Daam heitis hirmunud pilgu tühja ruumi.

„Kuulsin seda ometi selgesti.“

„Need on närwid, mu laps. Tule, lähme magama. Sina olid täna kõige ilusam.“

„Tõesti?“ küsis daam koketilt.

„See tõmmu härra, kes enda meile pealiskaudselt esitas, ütles mulle sinu kohta hulga komplimente.“

„Parun? Usun, ta on mõni Balkani diplomaat,“ ütles daam unistawalt.

Härra kummardas ja suudles daami kaela: „Tule!“

„Kuula!“

Daam kahmas ta käest kinni. Ta mees kahmas taskusse, wõttis brown-ningi ja lükkas ukse lahti.

Wannituba oli tühi. Aga wastasuks, mis magadistuppa wiis, oli lahti.

„Enne oli ta lahti,“ sosistas Ewa.

Ta mees läks wannitoast ruttu läbi ja kiskus ukse lahti.

„Mis Te soovite?“

Lamp läks põlema. Magadistoa seina ääres seisis tõmmujuustega härra frakis.

„Atasheel“ ütles proua Ewa kohkudes.

„Mis Te soovite? Wõtke käd taskust!“

Kiljatades osutas Ewa lahtimurtud laekale.

A. B ö h l e, Berlin.
Jumbo ja Jumbi

Ülesvõetud Voigtländeri Rollfilm kameraaga.

Skopar.

„Siin olid ehteasjad. Teie olete nad warastanud.“

Parun pistis käe taskusse ja tõmbas sealt mõned wälkuwad asjad wälja: ühe safiirkaelaehte ja kaks briljantsõrmust.

„Nii, nii,“ noogutas härra. „Teie olete siis hotelliwaras. Tulge tuppa.“

Wasturääkimata täitis waras käsu; nad läksid kõik kolm salongi tagasi. Härra wõttis telefonitoru.

„Siin, Lamperti. Tuba 26. Wõtsin hotelliwarga kinni. Palun, teatage politseile. Nii, mu armas . . .“ Lamperti pani telefoni aparaadile tagasi, „oleks see lähemate aastate jaoks Teil küll wiimane tegu olnud.“

Tabatu waatas wastasele etteheitwalt näkku; siis pööras ta pilgu noore proua näole, kes temast kartlikult mööda waatas.

„Teie olete julenud meie seltskonda kippuda, minu prouat tantsule paluda!“

„Minu armas härra Lamperti . . .“

„Mis on siis õieti Teie nimi?“

„Nimetage mind rahulikult edasi „härra paruniks.“ Armas härra Lamperti, mispärast nimetate Teie seda daami õieti oma prouaks?“

„Mispärast ma . . . oma prouat . . . oma prouaks nimetan?“

Parun tõstis käe.

„See daam on sama wähe Teie proua kui ta on minu proua.“

„Kust Te seda tahate teada?“

„Noh, minul on wiisiks enesele informatsiooni muretseda härrastest, keda ma kawatsen külastada.“

„See on ju wäga tark tegu.“

„Elu suures hotellis on wäga kallis. Sellepärast pean kawakindlalt töötama. Nii siis, härra Lamperti, Teil on kodus Hanaus armastaw abikaasa, kahe lapse ustaw ema, kes usub, et ta mees äri asju ajab; kui ta aimaks, et tema Alfred . . .“

Kajas kiljatus.

„Mis, sina oled abielus, Alfred? Ja lapsed on sul ka?“

„Ütelge ei, kui wõite, härra Lambertil!“

„Mina ei räägi Teiega. See on politsei asi.“

„Pealegi, auwäärt proua, mispärast mängite kõlbliselt wihastaja osa? Teie abikaasa, härra ametikohtunik . . . , kas pean ta nime nimetama?“

„Eil“ kisendas Ewa.

„Hea küll.“ Parun astus ühe sammu

tagasi ja pani käed rinnale: „Ja teie tahate mulle mõlemad etteheiteid teha? Tahate wihastada mehe üle, kel on kardetaw ja raske elukutse. Teie, kes te karistamisewäärses kergemeelsuses olete siin hotellis taga ajamas keelatud armastuseseiklusi?“

„Kuulge,“ ütles Lamperti ja waatas kõheldes waibale, „see kõik on ju lollus, mis räägite . . .“

„Tõesti? Mina kutsun nii proua Lamperti Hanaust kui ka härra ametikohtuniku N. N. tunnistajaks.“

„Seda Te muidugi ei tee. Wastuoksa.“ Lamperti pistis rewolwri taskusse. „Minge!“

„See sobiks Teile muidugi,“ noogutas parun. „Esiti eksitate mind mu töös ja siis näitate mulle ust.“

„Mis Te siis Jumala eest õieti tahate?“ küsis proua Ewa.

„Ootan, kuni politsei tuleb.“

„Äga siis wõetakse Teid ju kinni!“

„Palun, ärge murdke minu pead.“

Härra Lamperti wõttis rahakoti.

„Lühidalt: mis Te nõuate?“

„Palun, pange rahakott jälle taskusse. Altkäemaksuga ma ennast osta ei lase.“

Proua Ewa tundis, et nüüd kord tema käes oli.

„Äga kui ma teid nüüd paluksin, et läheksite . . .“

„Kahetsen. Ma ei wõi ka kõige paremal tahtmisel oma äri tühistada, sest et mõni metsikukslänud wäikekodanik Hanaust . . .“

„Noh, Jumala nimel, nimetage oma tingimused . . .“ ütles Alfred.

„Teie sundisite mind mu õise töö saawutustest loobuma, andke mulle see tagasi . . .“

„Kõik?“

„Kõik!“

„Briljantsõrmus on mälestuse-ese.“

„Palun, wõtke ta.“

Uksele koputati.

„Politsei,“ sosistas proua Ewa hääletult.

„Wiimaks!“ ütles parun kergemini hingama hakates ja awas ukse. „Tere hommikust, mu härrad. Tulete hilja. Mis Teil on, armuline proua? Palun, tulge tuppa; mu sõber Lamperti jutustab Teile kõik. Mina lähen alla ja toon pudeli sektit, sest armuline proua sai wäikese südamerahanduse.“

Mees, kes ei meeldinud.

Tshehhi kirjanik **Karel Capek.**

„Härra wahtmeister,“ ütles Pakowski, „Ilusa wäljawaate“ peremees, „ma ei saa asjast aru. Juba kaks nädalat elab minu majas keegi Redl, maksab hästi, ei mängi, ei joo, kõik on korras, aga... ei tea. . . . temas pole midagi iseäralikku, aga. . . kuidas pean ma seda Teile seletama? Minule see mees ei meeldi.“

„Redl!“ kordab wahtmeister Kolda mõtlikult. „See nimi ei ütle mulle midagi. Mis ta on?“

„Ei tea. Ütleb, olla pangaametnik, aga mina ei saa temalt teada, millisest pangast. See ei meeldi mulle. Ta on wiisakas, kena inimene, aga — ja kirju ta ka ei saa. Lühidalt; ta ei meeldi mulle.“

Ühel päewal pärast seda kõnet, ühel pühapäewal, tahtis noor shandarm Hurich jalutuskäigul „Ilusas wäljawaates“ peatuda. Ta tuli otseteed metsast ja kui ta wõõrastemaja tagumise ukse taga peatas, hakkas ta seal piipu põlema panema. Äkki kuulis ta, kuidas üks aken tärises ja kohe selle järele

midagi ta selja taga maha kukkus. Hurich jooksis nurga taha ja kahmas kinni mehest, kes aknast wälja karanud.

„Härra,“ ütles ta laites, „mis Teile meele tuleb?“

Mees, keda ta kinni hoidis, oli kahwatu ja ilmetu näoga.

„Miks ei wõi ma siis aknast wälja karata?“ küsis mees tasakesi. „Siin ma ju elan.“

Shandarm mõtles pisut aega ja ütles siis:

„Härra, Teie ei meeldi mulle. Mis Te nimi on?“

„Redl,“ wastas mees tasakesi.

„Wõimalik,“ ütles shandarm, „aga näidake mulle oma pabereid.“

„Pabereid? Mul pole pabereid kaasas. lasen nad enesele linnast järele saata.“

„Seda teeme juba meie, härra Nüüd tulge minuga kaasa.“

„Kuhu?“ küsis Redl, kes näost tuhkhall. „Millise õigusega tahate mind arreteerida?“

„Sest et Te minule ei meeldi,“ seletas shandarm. —

„Jeesus Maria,“ hüüdis wahtmeister Kolda, kui shandarm Hurich Redli tema juure tõi. „Kas mul siis pühapäewalgi rahu ei ole? Miks toote just pühapäewal siia minule inimesi?“

„Härra wahtmeister,“ teatas shandarm, „minule ei meeldinud see mees. Nähes, et ma kõrtsi tahtsin minna, kargas ta läbi akna õue. Ja pabereid tal ka ei ole. Ütleb, et ta nimi olla Redl.“

„Ha,“ ütles Kolda ärganud huwiga. „Redl. Nii oleksite siis meie juures, härra Redl.“

„Teie ei wõi mind ju arreteerida,“ ütles Redl rahutult.

H. Fischer Braunschweig.

„Noor hiirewlu“

Üleswõte loodusest Voigtländer-Heliariga

„Seda küll mitte,“ arwas Kolda, „aga me wõime Teid siin kinni hoida, mis? Hurich,“ pööras ta shandarmi poole, „minge wõõrastemajja, otsige selle härra tuba läbi ja laske ta asjad siia tuua. Istuge, härra Redl.“

„Mina . . . mina keeldun midagi ütlemast,“ kogeles Redl ärewalt. „Ma kaeban Teie peale . . . protesteerin . . .“

„Ah, mis,“ ohkas Kolda. „Teie ei meeldi mulle. Istuge sinna ja pidage suu.“

Mille järele wahtmeister ajalehe wõttis ja sellesse süwenes.

„Waadake, armas härra,“ algas Kolda tüki aja pärast, „juba Teie silmist on näha, et Teiega kõik korras pole. Mina Teie asemel ütlesin kõik.“

Redl oli kahwatu, higine. Kolda silmitses teda, nuuskas nina ja läks ahju juure.

„Waadake, armas härra,“ algas ta jälle pisut aja pärast, „meie peame selgusele jõudma, kes Te olete.“

Redl waikis kangekaelselt.

Kolda puhastas pomisedes oma piipu ja ütles siis:

„See wõib arwatawasti paar kuud kesta, enne kui me saame teada, kes Te olete Seni peame teid siin kinni, härra. Aga neid kuid Teile siis karistuse hulka ei arwata.“

Redl ohkas waljusti. Tema silmis seisis kurtew, piinatud ilme.

„Mispärast,“ tuli wiimaks ta suust, „mispärast ütlete igauks, et ma temale ei meeldi?“

„Sest et kardate, et midagi peidate, härra, ja seda ei armasta keegi meeeldi. Mispärast ei waata Teie kellelegi silma? Sest et Teil rahu ei ole, härra Redl.“

„Rosner, Rosner on minu nimi,“ hüüdis kahwatu mees.

„Rosner? Rosner? Pidage, see kõlab nii tuttawana.“

„Ferdinand Rosner, pangaametnik X. maapangast,“ jatkas kahwatu mees tasakesi.

„Ahaa,“ hüüdis Kolda rõõmsasti, „raha raiskamine. Mu armas, miks ei ütelnud Teie seda kohe? Teid otsitakse juba kolm kuud. Waadake, oleksin Teie peaaegu minema saatnud ja Teie olete Rosner! — Hurich,“ hüüab ta sissetu-

lewale shandarmile, „see on ju raha-raiskaja Rosner!“

Rosneri kehat käis wärin läbi.

„Aga Rosner,“ rahustas Kolda, „sellega peate harjuma. Ütelge mulle ainult, kus Te kõik see kolm kuud wiibisite?“

„Wiibisin?“ ütles Rosner kibedasti. „Magadiswagunis ja kõige kallimates hotellides. Seal ei küsita, kes sa oled wõi kust tuled.“

„Jah,“ tähendab Kolda kaastundlikult. „Seal oli Teil rikkalik walik, eks ole?“

„Oli!“ Ja edasi kõneles mehe kahwatu suu, rõõmus, et kord jälle sai rääkida. „Kuidas wõisin ma minna lihtsasse hotelli? Pidin alati elama uhkesti, mitte kusagil üle kolme ööpäewa wiibima, ainult siin — ja siin wõtsite mu siis täpselt kinni.“

„Raha oli wist küll ka otsas, mis?“

„Jah,“ ütles Rosner, „aga ma pean Teile tunnistama, et ma seda elu ka rahaga enam kauemini ei oleks suutnud kannatada. Kolm kuud pole ma raha eestki saanud kõhtu täis süüa. Niipea kui mind keegi silmitses, uskusin ma, et ta on detektiiv, ja katsusin kaduda, ja sealjuures silmitses mind igauks . . . Mispärast silmitses mind igauks nii wäga? Kas ma näen siis kui kurjategija wälja?“

„Nüüd mitte enam, härra,“ kinnitas Kolda lahkesti. „Nüüd olete juba sellise näoga kui meie kõik, aga enne, enne Te mulle ei meeldinud. Nüüd . . . Noh,“ pööras ta shandarmi poole, „wiige Rosner kohtu ette. Kell ei ole veel kuus, siis arwatakse talle see päew karistuse hulka. Kui ei oleks pühapäew, läkeksin ma ise kaasa, et näeksite, kuidas . . .“

„Teate, Hurich,“ ütles Kolda samal õhtul, „pean Teile ütleva, et Rosner mulle päris hästi meeldib. On armas inimene, mis? Usun, üle aasta ta ei saa.“

„Rääkisin ka tema eest,“ wastas shandarm punastades „ja palusin, et talle kaks waipa antaks. Tema pole ju harjunud kõwal raamil magama . . .“

„See on õige,“ ütles Kolda rahul alles. „Ja mina tahan ülewaatajale ütelda, et ta temaga wahetewahel räägiks. Siis teab Rosner, et ta jälle inimeste hulgas wiibib.“

Loll Shimek.

Poola kirjanik **Andreas Stroinski.**

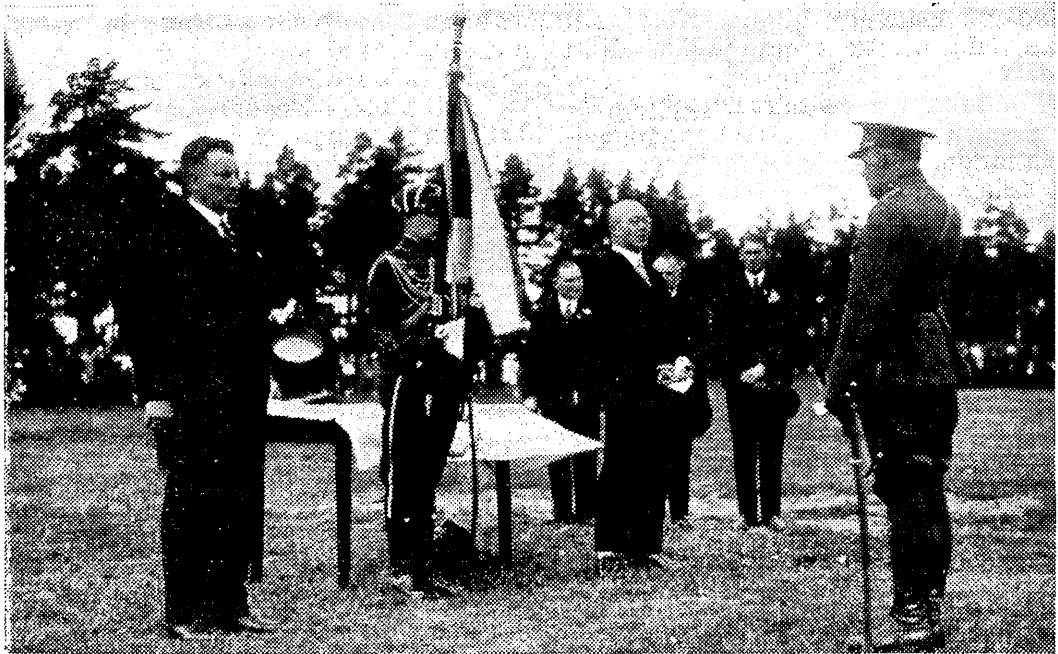
Miks Shimekit minu kodukülas Poosenis lolliks Shimekiks kutsuti, selgus alles hiljem. Kui ma alles veel poisike olin ja ainult mõned sawionnid meie ja Shimeki elamu wahel seisid, ei teadnud ma seda weel mitte. Hiljem riimisin ma enesele ise kokku, et Shimekit sellepärast rumalaks ja lolliks nimetati, et ta hoopis midagi muud tegi kui teised külamehed ja et ta kui ainus mees mitte

tuli ta samal õhtul tagasi, mõnikord kestis ta äraolek ka kauemini.

Räägiti, et waadis olla heeringad, mis Shimek Poosenis ostnud ja külades edasi müüs.

Mispärast Shimek mõisahärraga waenu peale saltunud, seda teadsid täpselt ainult küla wanemad inimesed, sest see waen kestis neil juba noorest põlwest saadik ja nüüd olid nad mõlemad um-

Autotankide rügemendi 10. aastapäewa puhul.

Riigiwanem O. Strandmann kõneleb lipu annetamisel autotankide rügemendile.

Seisawad: esimene wasakult kaitseminister O. Köster, keskel — riigiwanem O. Strandmann, wõimane paremalt — kolonel-ltn. J. Lutsar.

ei töötanud mõisale, waid iseseiswat äri ajas. Ta kaubitses. Mitte meie külas. Siin ei oleks temalt keegi midagi ostnud, sest et kõik mõisahärrat kartsid ja teadsid, et Shimek ja mõisahärra waenlased olid.

Hommikul wara, juba pimedas, rakendas Shimek oma musta koera, kes minu arust peaaegu wäikese eesli suurune oli, wäikese wankri ette, millele oli asetatud mingisugune waat, ja sõitis kaugele teistesse küladesse. Mõnikord

bes wiiskümmend aastat wanad. Sellest jutustati mõndagi; aga kindel näis olewat, et nende wahel poisikeseeas oli mingisugune sõprus walitsenud. Shimek oli tookord õpilaseks oma isa juures, kes ise oma sepikojas mõisale töötas. Mõisahärra samawanune poeg, praegune mõisahärra, tuli tihti sepikotta — uudishimu, igawuse pärast. Nõrk poiss tundis huwi Shimekiwastu, kes oli hiiglasuur ja karukange. Aga siis läks noorhärra mõneks aastaks ülikooli, ja kui ta

sealt tagasi tuli, oli ta Shimeki unustanud. Kui ta ühel päeval külated mööda ratsutas, kohtas ta Shimekit, kes temale rõõmuga ja kohmakalt tahtis läheneda. See vihastas noorhärat, ja kui Shimek temale üles tahtis kätt pakkuda, kisedas noorhärat, tema, Shimek, wõtku tema ees müts maha. Kui Shimek kohmetult sellega wiiwitas, lõi noorhärat temale kaks korda oma ratsapitsaga nõgisele põsele, millele worbid järele jäid.

Aastad läksid.

Nii wana krahw kui wana Shimek olid surnud. Nüüd pidi Shimek, uus sepp, peagi märkama, et uus mõisahärat aastakümnete eest sündinud juhtu polnud unustanud. Mõisasse ehitati uus sepikoda. Uus sepp tuli sinna. Shimeki sepaääsjäi külmaks. Temal polnud enam midagi teha. Päewad, nädalad seisis Shimek süngelt wandudes ja töötult oma alasi ees. Siis, äkilise otsusega, süütas ta tule, puistas ülejäänud söed ääsi ette ja pani lõõtsa huugama. Sepitsetud asjad, hobuserauad, naelad, haagid

Autotankide rügemendi 10. aastapäewa puhul.

Autotankide rügemendi lipp,
mille Eesti Autoklubi annetas rügemendile tema 10. aastapäewa puhul.

Autotankide rügemendi 10. aastapäewa puhul.

Kolonel-ltn. J. Lutsar.
autotankide rügemendi ülem.

— kõik wiskas ta tulle. Kui raud punaseks läinud, tõstis ta selle alasile ja warsardas kaua aega selle kallal, ilma et ta temale mingit kuju oleks annud. Kui ta oma wiha nii oli wälja puistanud, wiskas ta külmaksläinud, wormitu rauamassi sepikoda ette. Siis purustas ta oma kõige raskema haamriga kõik rattawitsad, häwitas ääsi, katsus alastki puruks lüüa, kus juures ta haamri küljest tükk ära lendas.

Mõni päew hiljem algas ta koera ja wankri abil kaubitsemist. Suur, tsüklobitaoline mees kõmpis mõnikord oma wankri kõrwal nii wäsinult, nii wankudes, nagu oleks ta rauk. Aga ta ei käinud alati kaubitsemas, waid jäi päewade kaupa sepikotta, kus ta arwatawasti kõik jälle oli ära parandanud. Siis nähti ääsis tuld loitwat, kuuldli lõõtsa kohinat ja tundide kaupa kõlawaid wasaralööke.

Kui meil poistel hirm oli lolli Shimeki ja tema suure koera eest, siis tegime temaga ometi nalja. Kui teda kodus ei

olnud, wiskasime ta aknad sisse ja kiskusime sindleid ta katusest, ja kui me teda nägime, siis hüüdsime kaugele joostes: „Loll-Shimek, Loll-Shimek!“

Kord oli Shimek ühe meist kätte saanud ja teda peksnud. Peksetu isa oli külarahwa tema wastu üles ässitanud, kes nüüd ühel õhtul hulgani sepikoja ette kogusid ja ähwardades nõudsid, et sepp wälja tuleks. See ei lasknudki ennast kaua oodata. Läwele ilmudes oli tal raske haamer käes. Ta ei ütelnud midagi, waid wautis mehi ainult ähwardawail silmil. See langetas kõikide südame saapasäärde.

Sest ajast saadik pidi Shimeki koer ka haamrit sõidutama.

Mõisa juures asuw külatiik, millesse ka wiinawabriku raiskweed juhiti, kandis esimest jääd. Teiste külapoiste hulgas liuglesin seal minagi kuni õhtuni. Tahtsime parajasti koju minna, kui kaks meist äkki jääst läbi murdusid: just seal kohal, kuhu wiinawabriku soojad weed suundusid wee alla. Meie teised hakkasime kisendama. Siis lähenes keegi meile äkki üle külmanud põllu. Hiiglasuur mees. See oli Shimek, kelle me ära tundisime, sest et talle koer wankriga järgnes. Shimek oli wististi kohe märganud, mis põhjusel me kisendasime, ja oli wististi ka murrukohta jääl märganud; sest enne kui me weel taipasime, seisid ta wees, segas seal ja tõi peagi poisid nähtawale. Suure waewaga kandis ta peaaegu uppunud poisid kaldale ja pani nad sinna maha.

Siis kajas põllult äkki wihane haukumine ja kõwa kabjaplagin. Kaks suurt koera, mõisahärra jahikoerad, tormasid haukudes meie poole. Nendele järgnes mõisahärra ise ratsahobusel. Pimedusest hoolimata tundis ratsanik Shimeki kohe ära, sest ta kisendas temale, mis tema, loll, tema rajades otsivat. Mõisniku ähwardawad sõnad näisid olewat ta koertele märgiks, et neil waja on Shimeki koera kallale kippuda. Nad tormasidki ta kallale ja hammustasid enese wihas ja walus kisendawa Shimeki koera külge, kes neist küll tugewam oli, aga ennast wankri ette rakendatult ei saanud tarwilikult kaitsta.

Nüüd kargas Shimek ainsa sammuga wankri juure, kahmas haamri — löök, weel üks löök ja mõisahärra koerad ajasid jalad sirewile. Mõisahärra oli wah ajal ka ise sadulast maha karanud. Ta kahmas püssi ja sihtis Shimekile. Pauk. Kas talastatahtis, ei wõi ma ütelda. Igatahes ei saanud ta nii kaugele. Shimeki haamer tabas paukudes püssipera, mis mõisahärrale pilbastudes wastu pead lendas. Nagu märg kott kukkus ta hääletult maha. Shimek oli mõisahärra koerad ja selle enese mõne sekundiga surnuks löönud.

Teisel päewal wiisid shandarmid Shimeki Poosenisse. Tagasi ta enam ei tulnud. Pooseni kohus mõistis ta wiieks-teistkümneks aastaks sunnitööle. Mind kui tunnistajat kuulas kohus üle, ja kui ma kõik nii olin jutustanud, kuidas ma seda olin näinud, siis üteldi mulle, mina olewat rumal poiss.

Otsija.

Ed. Wöhrmann.

*Huikan laande, sind ei kuule,
hüütan metsa, mets see mühab;
näen, et merel oma luule,
laine wastu kaldaid uhab.*

*Silman kõrget taewasina,
tähed seal, ja kuu ja päike,
aga sind ei leia mina,
sa mu õnn, mu arm, mu päike!*

Ismaili tütar.

Arabia jutt.

Kaupmees Ismail ilmus kaadi ette, ja osutades kaetud näoga neiule, keda ta kättpidi enese järel wedas, ütles:

„Minule juhtus selle lapsega hirmus õnnetus. Minu elu is on närtsinud, minu töowili kõdunenud, minu õnnepäike kustunud, minu wanadusetäht looja läinud. Häda, mis on minu tütrest saanud!“

„Sinu mure liigutab minu südant,“ wastas kaadi. „Anna mulle oma walu põhjus teada!“

„See siin on kurjategija.“ kisendas Ismail ja kiskus rahwa hulgast, kes kaadit ümbritses, wälja ühe poisi, kes hirmu pärast wärises, nagu wärisewad palmilehed jaheda õhtutuule käes. Esile kistaw oli Nasmi, noor kaupmees Sadamatānawalt.

„Purusta see nurjatu oma pilguga, tark kaadi!“ hüüdis Ismail. „See poiss siin on selle õnnetuse algataja, mis minu elu juuri närib. Luba enesele jutustada, mis süü temal on, ja ära ole oma waljusega kitsi. Minu tütar, mu eluõis, mu töowili, mu õnnepäike, mu wanaduse täht —“

„Ma ei kahtle sinu tütre woorustes,“ katkestas kaadi ta jutu. „Teata mulle lühidalt, millise kuriteo Nasmi sinu tütre kallal korda saatis.“

„Minu tütar läks täna hommikul ranna pilliroosse suplema. Ja kuna ta wette sammus, lähenes Nasmi ja — ja —“

Ta peatas, ägas, ohkas, nagu ei oleks ta sõnu leidnud ebasündsa teo kirjeldamiseks.

„Mis sa siis tegid, Nasmi?“ pööras kaadi noore mehe poole.

„Mina? Ei midagi, härra. Olin oma wõrgud pilliroosse wälja pannud ja tahtsin neid jälle ära tuua.“

„Ja mis tegid sa selle mehe tütrele?“ küsis kaadi.

„Ei midagi, härra, nagu ma juba ütlesin. Nägin, et üks neiu parajasti tahtis suplema minna, pöörsin tagasi ja tulin ära!“

„On see tõsi?“

„Kas sellest weel küllalt ei ole?“ kisendas Ismail. „Tema tunnistas oma

kuriteo üles! On süüdlane! Kuule siis, mis ma kurjategijalt nõuan: Kes tahab minu tüdarta naiseks saada, peab maksma tuhat piastrit. Ja selle eest, et Nasmi teda on näinud, peab ta mulle maksma poole sellest summast. Sa näed, tark kaadi, et olen armuline, halastaja, ning wähenõudlik!“

Kaadi noogutas ja ütles:

„Nasmi, oma ameti põhjal annan ma sulle käsu: muretse wiissada piastrit siia, nagu seda Ismail nõuab.“

„Härra, mina pole midagi kurja teinud,“ hüüdis noormees kokkudes. „Wiissada piastrit on parajasti summa, mis ma ema seltsis olen hädaajaks tallele pannud.“

„Mul pole põhjust oma käsku muuta,“ ütles kaadi waljult. „Mine, Nasmi, ja too raha kohe siia. Wõi ma lasen kohtu-teenritel su peajao lühemaks teha!“

Waene noormees läski koju ja tõi raha kohale naguseda kaadioli nõudnud.

Targa kaadi käsul pidi Nasmi oma wiissada piastrit kotikesest, milles nad alles hoitud, maha puistama, nii et neist wäike hõbemägi tekkis.

Siis ütles kaadi pühalikult:

„Nasmi, weel kord küsin ma sinult: Kas oled näinud kaupmees Ismaili tüdarta, kui see suplema läks?“

„Jah, härra. Nägin teda.“

Nüüd pööras kaadi kaebaja poole ja ütles pühaliku tõsidusega:

„Ismail, ma küsin sinult: kas oled näinud neid wiissada piastrit, mis Nasmi praegu maapeale huukusse puistas?“

„Jah, tark kaadi,“ hüüdi kaupmees ja ta hääl kääksus rõõmupärast. „Olen näinud!“

Ja ta käed tahtsid juba raha järele haarda.

„Noh, siis on õigus mõistetud,“ jatkas tark kaadi. „Sama on samaga lepitatud. Wõta oma raha tagasi, Nasmi, ja wii koju. Sinule aga, Ismail, annan ma nõu: seo oma tütrele kellukene kaela, kui ta suplema läheb. Siis kuulewad kalurid rannas tema tulekut ja ei tarwitse teda näha!“

Liblik.

*Inglise kirjanik **Lalcaadio Hearn** Jaapanist.*

Pealinna alewis, SozANJI templi kalmistu taga, seisis kaua aega üksik onn, milles elas üks wana mees, kelle nimi oli Takahama. Teda armastati naabruses ta lahkuse pärast, aga enamik inimesi arwas teda pisut põrunuks. Nimelt oodatakse igalt mehelt — kui ta mitte buddhausulist töotust ei anna —, et ta abielluks ja perekonna asutaks. Aga Takahama ei kuulunud ühessegi usuühingusse ja ei tahtnud sellegipärast abielluda. Samuti oli teadmata, kas ta kunagi mõne naisega oli armuühenduses seisnud. Enam kui wiiskümmend aastat oli ta täitsa üksipäini elanud.

Kord suwel haigestus ta, ja kuna ta tundis, et enam kaua ei ela, laskis ta oma wennanaise, kes oli lesk, ta kakümneaastase pojaga, keda ta väga armastas, oma juure tulla. Warsti olid kutsutud kohal ja tegid kõik, mis wana mehe wiimaseid elutunde wõis kergendada.

Soojal pärastlõunal, kui lesk ja ta poeg tema woodi ees walwasid, jäi Takahama magama. Samal hetkel lendas üks väga suur walge liblik tuppa ja wõttis haige padjal aseme. Wennapoeg peletas ta lehwikuga eemale, aga liblik lendas kohe jälle padjale tagasi, aeti jälle eemale ja tuli kolmatkorda tagasi. Nüüd ajas wennapoeg ta aeda ja läbi awatud wärawa naabrusesseiswatempli kalmistule. Aga liblik lendles ikka tema ümber, nagu oleks ta kiusamise pärast pahane, ja oli nii kummaline, et noormees eneselt küsima hakkas, kas see tõesti ainult liblik on ja mitte mõni paha waim. Ta ajas liblika jälle eemale ja järgnes temale kalmistule, kus ta teda nägi lendawat ühele kalmule, mis oli

naise kalm. Sinna kadus ta arusaamatul wiisil; ja noormees otsis teda asjatult.

Ta silmitses kalmu. Kalmukiwil seisis eesnimi „Akiko,“ tundmatu perekonnanimi, ja kirjast nägi ta, et Akiko kaheksateistkümneaastaselt olisurnud. Silmanähtawalt oli kalm juba wiiekümne aasta eest tehtud, sest selle peale oli juba sammal tekkinud. Aga muidu oli ta korras, ehitud wärskete lilledega, ja temal seisew weenõu oli nähtawasti alles hiljuti täidetud.

Kui noormees haigetuppa tagasi läks, kuulis ta ehmatades, et onu praegu surnud. Surm oli tulnud wäluta ja surnu nägu naeratas.

Noormees jutustas emale, mis ta kalmistul näinud.

„Aa,“ hüüdis lesk, „see oli küll Akiko!“

„Aga kes oli siis Akiko, ema?“ küsis poeg.

Lesk wastas:

„Kui sinu onu alles noor oli, kihlas ta enda ilusa neiuga, kelle nimi oli Akiko, naabri tütar. Weel enne pulmi suri Akiko tiisikusse ja tema peigmees oli väga kurb. Pärast Akiko matmist andis ta töotuse, mitte iialgi abielluda; ja et alati haua ligidal olla, ehitas ta siia kalmistu kõrwale selle onni. See kõik sündis enam kui wiiekümne aasta eest. Ja iga päew selle wiiekümne aasta jooksul, talwel ja suwel, läks sinu onu kalmistule; palwetas sel kalmul, korraldas seda ja asetask sinna andeid. Aga ta ei tahtnud, et sellest räägitaks, ja ei rääkinud sellest ka ise iialgi. . . . Ja nüüd on Akiko talle wiimaks ometi jälle tulnud: walge liblik oli ta hing.“

Laul.

Ed. Wöhrmann.

*Kui kurb on minu meeleolu
ja süda murest haiglane,
siis ükski asi mind ei wõlu —
ei sõbra jutt, ei kullake.*

*Kui aga mängu, laulu kuulen,
siis kadund kurbus, kadund nutt:
Ma ühes hõiskan, ühes laulan,
ja murest jäänd waid muinasjutt.*

Kõrbefuld.

Ameerika kirjaniku Zane Grey romaan.

4

Buna ta põskedel muutus purpuriks. Ta muhise? Dickist mööda ja kadus kui walge jadelus.

Dick tundis, et ta werefooned kõwemini löid. Kummaline rõõm asus ta rinda. See oli olnud heit, mida ta oodanud, sündmus, mis asjaolude kummaline liitumine temale vastu ajanud.

Paari sammuga pööras ta ümber nurga. Laddy ja Lash jutlesid ühe mehega, kes oli kehalt tüüpe. Neid päewaa ajal nähes, selgus, et neil olid hallid juuksed, punakas nahk, terawad näojooned ja hallid silmad. Ja nad olid üks-teisele nii farnased, et neid oleks wõinud wendadeks arvata.

"Halloo, seal see noormees ongi," ütles tüüpe majaperemee. "Rõõmustan, et wõin Teiega tuttawaks saada, mr Gale. Minu nimi on Belding."

Tema teretus oli jõe, nagu ta käepigistus oli pikk ja kõwa. Gale nägi oma ees turjakat meest kestmises suuruses, kelle pead ümbritsesid hallid juuksed. Mees kandis lühikeseks lõigatud murrusid ja terawat lõughabet. Ta nägu oli päewitunud ja ta mustest filmist säras lahke walgus.

Comboyd tulid Dickile nii lahkesti vastu, nagu oleks ta olnud juba aastaid nende parim sõber.

Maja oli pikk nagu barakk, mille küljel seisis weranda, ja iga tosinna sammuga taga seisis üks. Kui Dick elutuppa juhiti, siis imestas ta maja walguist ja siseseadet. Kaks suurt akent ja üks üks wiisid aeda, milles oli park ilusa muruga, puhkewat: roosidega ja õitswate puudega. Kerge sulin kuulutas, et kufagil wesi woolas.

Broua Belding oli kütkestaw naine. Tema juuksed olid walged. Tal oli tugem, tõsine, kurnis nägu, mis tunnistatas endist iludust. Pikk, millega ta Galet filmitsees, oli peaaegu läbipuurim oma targas terawuses. Tema teretus oli piisut wiitaw, aga lahke, kuigi mitte liig südamlik.

Gale esimene mõte pärast kõiki neid inimesi lahuse eest tänades osutus Mercedesele. Temale teatati, hispaanlanna ärganud palawikus ja närwilitus erutuses. Aga niipea kui teda rahustatud ja talle juua antud, jäänud ta jälle magama.

"Nüüd Gale," ütles Belding, "räägime äriasi juust. Poisid jutustasid mulle juba Teist.

Wõime teha lühidalt. Kas tahate minu teenistusse astuda?"

"Seep see just on, mida ma otsin!"

"Kas teeks Teile piirwahi kutsu nalja? Mina olen siin Ühisriikide sissereändamise inspektor. Mul on kontrollida tükk piiri, et jaa-pantlased ja hiinlased maale ei pääseks. Rewolutsioon Mehhikos on minu oluforda väga raskendanud ja ma ootan iga päew salakaubawedajate ja bandiitide poolt rünnakut. Teie ei astu Ühisriikide teenistusse, waid olete lihtsalt minu ratsanik nagu Laddy ja Jim, kes on lubanud minu juure jääda. Mafsan Teile mõistliku palga, saate oma toa, kõik tarbed rewolw-rini ja ilusa hobuseni. Sellist hobust pole Teie enne weel näinud. Teie töö ei ole mõnikord üsna terve ja julge, aga see on mehetöö, ärge mõistke mind walesti! Noh, mis on Teil selle kohta ütelda?"

"Olen nõus ja — tänan Teid, jah, ma ei oska ütelda, kuidas ma Teid tänan," wastas Gale tõsiselt.

"Hea küll! See oleks korras! Nüüd wiime Laddyle ja Jimile hea sõnumi."

Mehed awaldasid oma rahulolemist, ja siis läksid nad ühes Beldingiga Galele talu näitama.

Belding seletas, selle kõrbelaiigu wiljakandwuse eest tulla tänada paari allikat ja Rio Forlorni paisu läbi kinni hoitud wett. Enne kui tema siia oaasi tulnud, elanud siin papago-indiaanlased ja paar peoni perekonda. Daas seisis madalikus, mis oli umbes miil lai ja edeli poole umbes kümme miili pikkamisi mäest alla jooksis. Enamik osa aastast oli jõgi kuiv, aga kewadel saadi sedawõrd wett paisu abil alal hoida, et sellega wõidi lasta aeda ja falsapõlde.

"Minu krundil on allikas, mille wesi iial ei lõpe," ütles Belding, "hea ja ilus wesi! Teie teate, mis see sõna kõrbes tähendab. Mina armastan seda oaasi. Mida kauemini ma siin elan, seda enam meeldib ta mulle. Rogu lõunapoolses Arizonas ei leidu kohta, mida selle oruga wõiks wõrrelda, ei wee, puude ega rohu poolest. Siin on ilus ja terve elada. Jah, ta piisut üsiti, eriti naistele, aga mulle ta meeldib . . . Ja oma wahel, poisid, on mul kena kawatjus! Siin leidub kulla tolnu ja mägestikus kullaolluslikult ärtsti. Kui meil waid wett oleks. See küllatene siin on alalijelt kaswanud,

seftsaadik kui mina siia tulin. Ah, Rio Forlor-niga võrreldes on Casita vilets pesa. Warsti teeb randtee siia oma haru. Võimalused on suured ja, poisid, te peate siia jääma ja sellest osa saama, kui suured rahad tulevad. Kui aga mäsufõjad möödusid! Nii, siin on hobustekoplid ja põllud. Gale, filmitsege ometi minu hobustekarja!"

Wimast märkust tehes wiis Belding oma kaaslased aiast välja. Gale nägi oma ees sawi omne ja määratu suurt, aiaga piiratud koplit, aia taga lainu põlde, mis olid kaetud lopsaka rohuga ja täis toredaid hobuseid. Walged, mustad, kõrvid ja hallid. Selliseid toredaid hobuseid polnud Gale tõesti veel kunagi näinud.

"Jga talunik armastab oma hobuseid," ütles Belding. "Teksases olid mul ilusad hobused. Aga need siin on Mehhihost, Durandost, kus neid kasvatatakse. Ja Mehhiho hobused on ilusamad maailmas."

"Arwan, müüd ma tean, miks sa öösel ei saa magada," ütles Laddy wenitades. "Seal eemal seisab üks mehhiho hulguis — ei, see on indiaanlane."

"See on mu papago-karjane. Ma lasen hobuseid öösel ja päewal walwata. Mu Sumal, see oleks hirmus, kui Rojas wõi Salacar wõi mõni teine rööwel nad ära wiiks! . . . Kas oskate ratsutada, Gale?"

Dick wastas, et ifka oskab ka.

"Nendega saab juba sõita. Aga eemal, teisel karjamal, on mul hobuseid, et ära mine ligidale. Seal on mul üks täkk, keda, weaksin kihla, isegi Laddy ei jõua ratsutada."

"Nii. Mis peale weame kihla?" küsis Laddy kobe.

Kellaheli kutsus mehed koju tagasi. See oli õhusõõgi märguanne. Tagasi minnes märkas Gale eemal paljast, musta mägestikku, millele oli nimeks antud "Mimetumad mäed."

Alles maja ette jõudes märkas Belding juhuslikult Gale haawatud kätt.

"See on ju hirmus!" hüüdis ta. "Kus pagan Te enmast niimoodi wigastasite?"

"Wastu Rojaselõugu," wastas Dick.

"Milline hoop! Olen rõõmus, et mina tema asemel ei olnud. Miks Te midagi ei ütelnud? Käsi näeb kole välja. Haaw on täis mustust ja liiwa, saab põletiku, tuleb sūduda. Nell!"

Wastust ei tulnud. Ta hõiskas weel kord, waljemini.

"Gma, kus on tüdruk?"

"Siin sõõgitoas," wastas mrs. Belding.

"Kas ta ei kuulnud?" küsis Belding karsitult.

"Muidugi!"

"Nell!" hõiskas Belding kõwasti.

Nüüd oli hüüdel tagajärge. Dick nägi ukse wahel kuldsuuste ja walge kleidi kuma. Aga seda nägi ta waewalt sekundi aega.

"Mis on, isa?" küsis hääl, mis weel sama armas oli kui enne, aga nüüd pisut summitult kõlas.

"Too salwi, watti ja mähiseid! Ruttul!"

Belding ise tõi kõõgist ämbriiga wett ja pesukausi. Ta proua tuli ühtlasi välja ja, nähes Dicki kätt, oli täis emalikku muret. Siis kuulis Dick kergeid, kiireid samme, aga ta ei tõstnud silmi.

"Nell, see on mr. Gale — Dick Gale, kes öösel poistega saabus. Tema käsi on haawatud. Haawa on ta saanud sellest, et neetud Rojaselõ vastu lõugu andis. See haaw kinni . . . See on minu abikaasa tütar, Nell Burton, kellest ma rääkisin. On päris tubli laps, kui keegi on haige wõi haawatud. Andke käsi siia, pois, et ta saab töötada. Õhtusöök on warsti walmis."

Dick tundis kummalist põõsumist oma were-soontes, aga weel tial polnud ta elus jahedam olnud. Tal polnud soojemat soowi kui Nellile waadata. Aga ta aimas, et oluford neiuile piinlik oli, ja sellepärast ei tõstnud ta filmi. Neiu hakkas ta paistetamaid kätt pejema. Gale tundis ta puudutuse pehmust ja osawust. Ja siis näis talle, nagu ei oleks neiu sõrmed mitte küllalt rahulikud olnud. Kuid wähe aega hiljem toimetas neiu täiesti rahulikult oma tööd. Tal olid ilusad käed, mitte wäga suured, kui ka mitte just wäikesed, kõwad, päewitunud, osawad käed. Siis, salajase pilguga, mis pikkamisi kõrgemale wargles, nägi Dick üleskäänatud käiste all kaht ilusat, ümmargust käewart. Neude nahk oli pruun, ei, enam kulbne kui pruun, imeslget wärwi. Dick waatas jälle maha, lütkas nii kaua kui võimalik meelitawa hetke edasi, mil ta wõis neiu näole waadata. See pidi olema kardetan hetk. Ta mängis teatud eelrõõmuga. Kui neiu aga tema kõrwale astus ja ta haawatud käe oma sülle wõttis, kuna ta ise mähiseid parajaks lõikas, siis oli ta nii Dicki lähedal, et ta enam ei jaksanud temale waatamata jätta.

Nellil oli weetlew, ilus nägu ja ta põskedel seisis terwisepuna. Ta juuksed olid heleblondid ja paksud nagu lained. Silmi katsid pikad ripõmed, aga Dick nägi, et nad olid sunnised.

"Kas on walus?" küsis Laddy, kes huwitusega asja jälgis.

"Jah, pean tunnistama, et oli walus," wastas Dick, ilma et Nellilt pilku oleks pööranud. "Aga kuri ma ei olnud."

Kiire imestusega tufstasid neiu filmalaud üles. Ta oli Dicki sõnad sõnasõnal wõtnud.

Uga ta tumesinised filmad kohtasid Dicki pilku ainult sekundi. Siis punastas ta sügavasti. Ruttu lõpetas ta töö ja tõusis.

„Ma tänan Teid,“ ütles Gale ja tõusis ka.

Pärast sõnnist läks Dick läbi õue aiast ja põldudest mööda ning ronis lähemale mäele. Seal ta silmitses ta väiteist külakest ja oli üllatunud tema suurusest ja ta sawiomide arvust. Mäed awalbasid ta peale külma, eemaletõuka-wad muljet.

Siis waatas ta jälle alla orgu. Milline kummaline, üffik folk. Tumedama värwi wahel lookles heledam. See pidi olema, nagu ta warsti nägi, jõesäng. Weeloigud muutusid ilka kitta-mateks, kuni nad liiwasse kadusid. Wihmaeeg lähenez lõpule ja siin wõitles wäike jõeke mee-leheitlikult oma elu eest kõikekägistawas kõrbes. Gale mõistis korraga kõige selle palja, aasta-tuhandetest häwitatud kõrbe-maastiku mõju ja wõimu, mis talle pidi andma jõudu, tööd ja armastust.

5.

K ö r b e r o o s .

Woodisse heites walutas Dicki pea ja ta tundis kehalku winna tumedat tunnet. Järg-nisel päewal oli tal palawik. Uga Melli, mrs. Weldingi ja Mercedesese hool hoidisid ta pahade tagajärgede eest. Mercedes oli seikluse järe-l-mõjudest ruttu üle saanud.

Wahpeäl oli Welding ise Casitasse ratsu-tanud, et Thornele wita teateid õnnelikust põ-genemisest.

Galel oli weel toaarrest. Oli õhtu, kui ta kuulis kabjaplaginat ja Weldingi kõwa häält. Siis tuli Welding tuppa ja keerutas käes kirja.

„Halloo, Dick! Head ja pahad teated!“ ütles ta ja andis Dickile kirja. „Polnud raske Teie sõpra leida. Nägi wälja, nagu oleks ta nädal aega joomid! Sai peaaegu wabanduse. Sellist hullu rõõmu pole ma weel näinud! Ta waene poisj oli arwanud et te kõrbesse olete effinud. Raks kirja andis ta mulle kausa . . .

Arge saage minust walesti aru, mu sõber, paari minuti eest oli Mercedesega naljakas lugu. Tol-kafin teda pisut, ei tahtnud talle kirja kobe anda. Olesite pidanud nägema ta filmi. Kui Te kord näete mustwalget kõrbe-kulli, kuidas ta linu peale lastub, siis teate, kuidas Mercedes kirja kallale tormas . . . Noh, Casita on neil päewil põrgu-päa. Mehiko wägi on kusagilt toetust saanud ja seisab seal. Kolm päewa wõi-deldakse juba. Mässajad on enestele raudtee-waguniteist harrikaadid teinud. Neil on ka kuu-lipiduid ja nad teewad walitsusewägedele tusta. Surunud sõdurid lamawad kraawides — ja igalpool kisedawad raifakullid. Räägitakse,

et Sinaloa mässu-pealik Campo siia tulemas on ja et Huerta, sõdurite kindral, samuti teel on. Mina neist kuuldustest palju ei küsi. Uga et Casitas põrgu walitseb, on kindel.“

„Kas usute, et meilgi siin wäljas raskusi tuleb?“ küsis Dick põnewalt.

„Wististi, warem wõi hiljem,“ wastas Welding tafaselt. „Meie talu seisab Mehiko piirile liig ligidal. Laddy ütleb, me kaotame mõne hobuse, kes meilt õõsel warastatakse. Pa-remat ei enusta ka Jim Lash. Uga Jim ei tunne mehiklasi nii kui mina . . . Igal ju-hul, mu poisj, niipea kui jälle wõite ratsutada ja püssi kanda, läheb tööd lahti, ärge mõisite mind walesti.“

Dick tõmbas sügawasti hinge, ja weel pä-rast Weldingi lahkumist kaalus ta kirja tüki aega käes, enne kui ta selle awas ja luges:

„Armas Dick!

„Bean siin enam kui elu eestänama. Sur-mani tahan ma sinis näha oma päästjat. Sõ-nad ei suuda mu tundeid wäljendada.“

Bean kirjutama lihidalt. Welding ootab, kirjutasin Mercedesele liig pika kirja. Ma jätan Mercedese sinu hoiule. Ara teda kellelegi meh-iklasele näita. Meie istume siin paigal. Wis-tisti tuleb warsti lõõning. Kõik õjutab sinna. Juba hakkab rahwas liikuma.“

Kui asi heaks pöördub, enne kui mu tee-nistuseaeg lõpeb, siis lasen enesele anda puh-kuse, sõidan Forloru Riverisse, abiellun oma ilusa hispaania printsessiga ja reisin temaga tsiwiliseeritumasse kohta, kus arwatawasti iga koerapöeg, kes teda näeb, pea kaotab ja minu wõib hullumeelselt teha. On suur õnn, wana-poisj, et sina ilufatest neiudest tial pole hooli-nud. Sellepärast loodan, et sa mind ei peta ja Mercedesega plehku ei pane, nagu wana kuri teatris.“

See tuletab mulle meelde Rojase. Temale pole suurt juhtunud. Kuu haigemajas, muud midagi.

Kirjuta mulle mõni rida, nii tihti kui keegi Forloru Riverist Casitasse sõidab, ja kisa Mercedese kiri oma kirjale ligi. Hoiu teda, Dick, ja andku sulle tulewik pisutki sellest õnnest, mis mina nüüd olen tundma õppinud.

Sinu ustaw Thorne.“

Dick luges kirja weel kord läbi, pani ta siis kofku ja peitis oma peapadja alla.

„Si ole ilufatest neiudest tial hoolinud, Dick?“ pomises ta. „George, ma pole enne siia tulekut weel tial ilufat neitut näinud. Ja nüüd on waja kaotatud aega tagasi wõita!“

Järgnewal päewal oli Galel juba niipalju jõudu, et wõis üles tõusta ja riietuda, muidugi selle juures weel walu tundes.

Enne lõunat kuulis ta lilleaiast neidude hääli ja hüüdis: kas ta ei tohiks nende juure tulla. Ja sai ainult ühe vastuse, õrna: „Si, senjoor.“ See polnud küll oodatud vastus, aga ta pidi sellega leppima ja läks wälja. Ta polnud lilleaias veel käinud ja nüüd ootas teda seal üllatus. Ta leidis enese roheliste teeradade keskelt, mille ääred roosidega palistatud. Neda piirasid kolmelt poolt majad, neljandalal küljelt oli ta lahti. Aga Dick ei osanud neiusid koha leida. Veel kord hüüdis ta neid. Wastus tuli õue keskelt. Suurte kumrardustega tungis ta põõsastest läbi ja jõudis ümmargusele liivapinnale, mis oli täis toredaid laktustaimi, mida ta ei tunnud. Wastasküljel, ilusa puu wariuS, istusid neiuS, Mercedes nõrgus, Nell waihal.

„Milline ilus puu!“ hüüdis ta. „Sellist pole ma veel näinud. Mis puu see on?“

„Palo verde,“ wastas Nell.

„Senjoor, palo verde tähendab: roheline puu,“ ütles Mercedes.

See oli esimene paljudest õhtupoolikutest, mil Dick õppis kõrbeteadust, hispaania keeli sõnu ja veel midagi muud, mida ta ei julenud nimetada.

Nell Burton polnud Gale juuresolekul veel iialgi näidanud oma iseloomu toda metsikut külge, mida olid rõhutanud Beldingi kirjeldus, tema omad julged sõnad, rõõmus naer, wälkuwad pilgud esimesel kohtamisel. Ta oleks wõinud olla hoopis teine inimene. Aga Gale mäletas; ja kui jää nende wahel juba oli pisut sulanud, siis püüdis ta alati neiu tõsist olemust esile manada. Oli hetkeid, mil ta seda otse wärisedes ootas. Aga seda ei tulnud. Ja puhul, mil Dick temaga üksi jäi, oli Nell äkki sõnakehw ja pelglik wõi lahkus mingisugusel ettekäändel aiast. Kolmandal wõi neljandal korral tuli Mercedes tagasi, ja siis seisid Dick ning wahtis lohutamatuks teele, kust kaudu Nell kadunud. Hispaanlanna märkas koha, mis sündinud.

„Senjoor Dick!“ hüüdis ta.

Dick waatas temale, noogutas tõsiselt pead ja naeris siis. Mercedes oli temast ainja pilguga aru saanud. Ta walge käsi puudutas Dicki käsi sõnatumas sümpaatias. See naine oli täielik tuli, armastus ja kirg. Ta taipas kõik, oli ta sõbranna ja lubas talle oma õrna ja wägewat abi.

Megamööda kuulis ta ükfilasju Nelli kirjust elust. Nell oli palju rännanud. Oma lapseeas mäletas ta ainult igaweest rändamist linnast linna, kooli ja mõnda seltsilist. LawrenceS oli ta koolis käinud. Siis oli ta kolinud Oklahamasse, sealt Teksasesse ja edasi Wacosse, kus ta ema Beldingiga tuttawaks sai ja abiellus. Nad elasid

siis mõne aja luues Mehhiikos Tucsonis, Arizonas ja Douglasis ning tulid lõpuks Forlorn Riverisse.

„Ema ei jõudnud kusaqil kaua paigal olla,“ ütles Nell. „Ja sestsaadik kui oleme siin, püüab ta järelejätmatult leida oma isa jälgi. Wiimast korda on temast kuulnud neliteistkümmend aastat tagasi Nogalesis. Ema usub, et wanaisa Sonora-kõrbes on surma saanud. . . . Ja aasta aastalt läheb asi pahemaks. Do, mina armastan kõrbet. Sellegipärast lähaksin heameelega tagasi LawrenceSse, wõi näeksin Chicagot wõi New-Yorki wõi üht neist linnadest, millest mr. Gale räägib. . . . Mul on veel meeles keStkool LawrenceS, kuigi ma tookord alles kahe teistkümmene aastane olin. Seal oli wõidujookse ja isegi jalgpallimängu. Seitsaadik olen jalgpallist palju lugenud ja sellest waimustatud. . . . Mr. Gale, Teie olete wististi palju mängusid näinud?“

„Jah, mõnda,“ wastas Dick ja naeris pisut, Ta tahtis jutustada kuuljatest mängudest, millest ta shampionina osa wõtnud, aga ei sõndanud oma kangelaskikkust rõhutada. Ometi kirjeldas ta üht suurt üliõpilaste jalgpallimängu nii elawalt, et neiuS tundsid, nagu oleksid nad ise seal juures olnud. Hingetult kuulasid nad.

Jutustuse wiimast osa kuulas ta mrs. Beldingi, kelle tulemist keegi polnud märganud. Gale nägi, kuidas ta Nelli uurimist silmitses, siis pööras ja õuest lahkus. Dick lõpetas oma kirjelduse, aga lõpp polnud nii hiilgaw kui algus.

Teda painas kummaline ilme, mida ta mrs. Beldingi näol, eriti ta silmis märganud. See oli ilmutanud piina ilmet. Ema oli sama rutu kui Mercedes märganud, kui kaugele Dick juba armastusele jõudnud. Wõimalik, et ta weel enam oli märganud — isegi enam kui Dick oli julenud loota.

Ta ei osanud proua Beldingi mõista, ei saanud ta aru, mis tema pilk teda wõis segada ja kurwastada. Ta tundis soowi tema juure minna ja jutustada, mis ta Nelli wastu tunneb, aga kartus lootuste luhumise eest hoidis teda tagasi. Ta tahtis weel oodata. Ometi oli tal nõu Nelliga rääkida, temale kõik südamest wälja puistata. Siiski ei julenud ta sedagi ja see tegi ta waitseks, isegi kurwaks, nii et ta majast lahkus ja wälja läks uut helemust saama.

Päite seisid alles kõrgel ja filmipimestaw walgus täitis orge ja kuraStikke. See oli kui leekiw kuld, mis pidi ta werd soojendama ja ta nahka pruunistama. Palaw, kuw tuul puhus kõrbest ja kandis mingisugust lõhna talle ninasse.

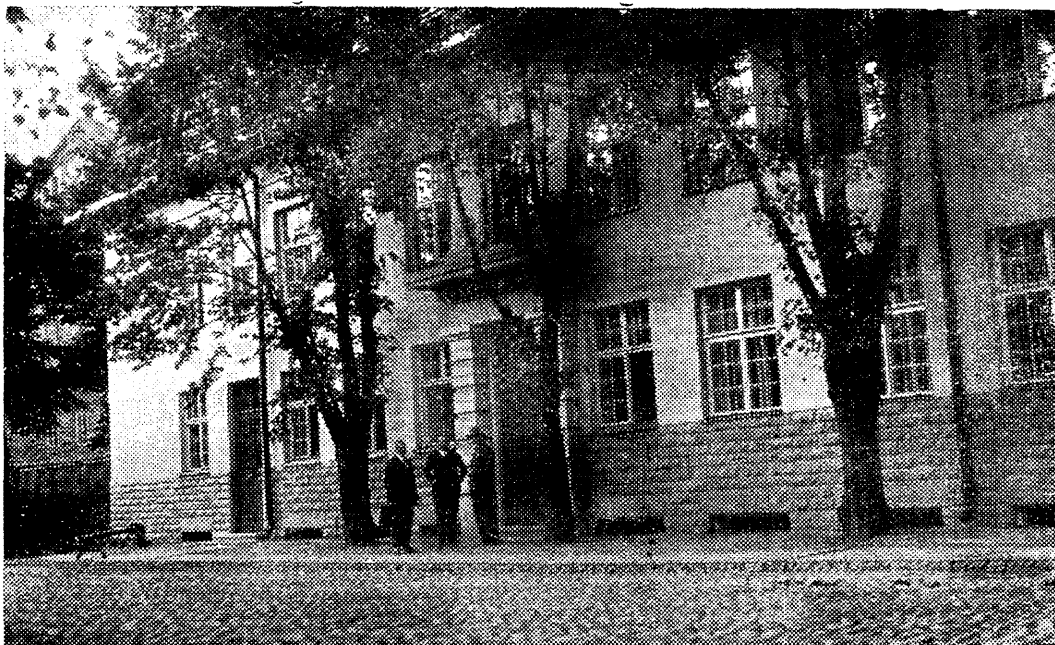
Kui ta paar tundi hiljem koju tuli, oli ta

tuba waheajal forda seatud. Keset walget laudlina seisis wärskse punane roos. Dick wöttis ta kätte ja ta süda hakkas ägedasti põskuma. See oli roosinupp, mis alles puhkes ja oma dielehtede wahelt näitab tumepunast puhkemata südant. Kui lõhnaw, kui imeõrn, kui ilus oli see puna, see sügaw ja tume puna, — eluwere puna!

Kas oli Nell jelle juhustlikult wõi meeleldi süta jätnud? Kas oli see ainult lahke annetus wõi neiu teaduwjeta kawalus? Kas oli see paljutäbendaw teade, sümbool, lootus, mis süü on kehastunud pooleldipuhkenud kõrberoosi?

laff ja saba olid palmitud ja sõlme seatud, et nad faktuse okastesse kiini ei jääks. Jämedad nahkjildid kaitsefid hobuse esijalgu ja ulatasid kiini üles rinnani. Nii mõnigi muhk paistis ta ilusalt kehalt. Loom oli kõhn, määratu masin lihasteist ja kondest, ilus ainult laff ja pea, tugew ja metsik nagu kõrbe, mis ta sünnitanud.

Ratjanid sobis hobusele, nagu ta sobis ja-dulale. Ta oli eriti tugewa kaswuga, laiade õlgadega, pikkade kätega ja kõwade jalgadega mees. Tema kuwetul näol oli jeal, kus nahk polnud punane ja willidega kaetud ja narmendas, pronksfarm. Tema mustadest silmadest

Tallinna Kaitseliidu uus kodu.

31. augustil s. a. õnnistati Tallinnas Kaitseliidule uus hoone, kus asub paar õppesaali, wõimla ühes wastawate kõrwalruumidega, weeremänguruum, biljard, einelaud, eritoad malewale ja malewkondade staapidele ja kaks korterit.

6.

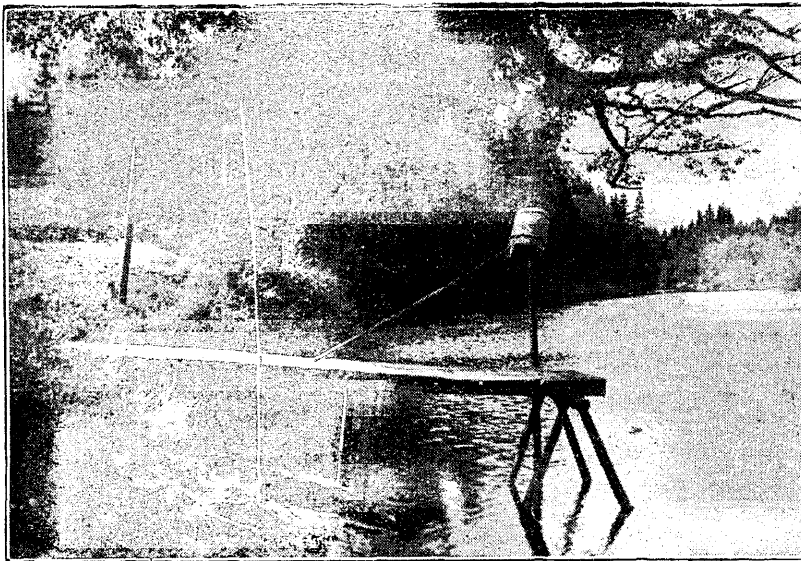
J a k i .

Sombus detsembripäewa õhtutundidel ratjutas Forlorn Riverist armata wiiskümmeend miili läänepool üks ratsjanil wana, maewalt tuntud teed mööda. Aegajalt peatas ta ning silmitjes maastikku oma ees. Maa oli paljas, lage, lõhestunud kõrbermaa, kaetud wiltsjate ja fidurate okaspalmidega. Raugeid mäed kitsendasid orgu ja tõstsid oma pead järsult üles.

Üksiku ratjaniku hobune oli tore loom, pea-aegu täiesti walge, ainult kõrwadest kiini ninani oli tal muhk joon. Sigisfe jäänud tolm kattis teda. Tal oli kõwa sõit selja taga. Ta

wälkus teraw ja nitaw kullipilk. Lõug oli tal pisut wäljas nagu hulldoggel. Ta huuled olid kitsad ja walidad. Ainult noorus, mille wärskus weel täiesti polnud põlenud, pehmenidas ta näo lõiget ja hoidis seda hoolimata waljuse iline eest.

See noor mees oli Dick Gale, aga mitte see pifaldane rändur, kelle juhus kaks kuud tagasi oli Gasitasse wiinud. Sõprus, rüütellikkus, armastus — sügawasse juurdunud tunded, mis olid wõimaks äratatud, oli temas olemise mõtte muutnud. Ja samal hetkel, mil see teda waldas, oli kõrbe ta oma wõimu alla wõtnud ja oma sulatamise ahju kiskunud. Palawus, janu, nälg, ütsindus, waew, hirm, metsikus, walu —

Harry A. Malm. Nüüd järw on wait.

Jeda kõife tundis ta nüüd. Seda kõif oli ta tunnud — walget päikest tema sulatama tulega, tolmuga kaetud, lõhkiseid huuli ja karedat, paisetanud keelt, piinawat walu kõhus, wäljakannatamata waitust, tihja ruumi, täielikku lagi dust ja mitte hoolimist elust; wäsitawat ratsutamist, pikki ronimisi, waewalist liirwas tampimist ja otjimist, otjimist, otjimist wee järele; unetut ööd üksikus laagris, luuramist ja ootamist, hirmu lõksulangemise eest, kiiret põgenemist; meelikut tagaajamist kiirete meeste poolt, kes hoolimatud on kui beduiinid ja sama kiired, walmis järsku surma saatma, walu, mida tekitawad kihwtised oklad, tina, mis torgates liha kõhub ja põletama kõrbe kummalist paradoksi, õist külma ühes üdist läbitungiwa jäise tunlega, lastet, mis kondini tungib ja koibu aegset halwawat kõrbekülmuust.

Kõif seiflusumistused, mis ta unistanud, kõif hullud lood, mis ta tiial lugenud, oli tema läbielamus Laddy ja Lashi seltsis kaugel üle lõõnud. Siis oli ta üksi sada miili kõrbe teed Forlorn Riverist Sonoyta oasi ratsutanud. Laddy tulewiku-unistused olid weel mändunud selle wastu, kuidas see tulewik oli arenenud. Niipea kui määsajad garnisoniwäe olid Casitast wäljaajunud, olid kurjategijad, bandiidid ja rüüstajad salkadena läände tulnud ja piiri ääre oma wõimusesse wõtnud; ja kuigi kõige hullemad lood Mehhiikos sündisid, rüüstamist ja rünnakuid toimetati ka üle piiri. Nii mõnigi kõnnunahaga rüüstaja ratsutas Beldingi kiirel hobusel, sejt peale walgete täiswerd hobuste olid kõif Beldingi hobused ära waras-

tatud. Sellepärast polnud ratsanikkudel mitte aimult selle üle walmata, et jaapanlased ja hiinlased üle piiri ei pääseks. Belding jäi alati oma maja lähedusse perekonda ja omandust kaitsuma, aga ratsanikud Dick, Laddy ja Lash pidid nii mõnegi hädaohu läbi tegema ja neid oli palju orde haamatud, rööwitud, taga aetud. Harwad, wiletjad meeangud, kuhu maja jõnda, seiid eemal mehhiiko pinnal. Hobused peawad jooma ja inimesed peawad jooma, ja Lash ning Laddy polnud mehed, kes oma ülesande sellepärast täitmata jätawad, et see hädaohulik on. Esiotsa olid nad waid wihastanud nagu me-

hed, kes kaua aega rahulikult elanud. Wiimaks aga said nad lausa pöörasteks ja kõrbe küllid oleksid wõinud õudseid lugusid jutustada. Ja Dick Gale oli nende seltsimees, kes kõigest osa wõttis. Tme, et ta kõige selle waewa järele weel elus oli.

Sel detsembripäewal ratsutasid nad kolmefsi lahus, nagu tihti emegi. Lash wiibis Sonoytast kaugel, läänes Camino del Diablo ümbruses, hirmsal teel, kus nii mõnigi kõrberändaja hukkunud. Laddy oleks, nagu kokku räägitud, juba ammu pidanud Gale juure ilmuma. Tõsiasi, et Laddy juba Papago kaewu ligidale ei ilmunud, oli väga tähendusrikas.

Päike oli kogu pärasõuna pilwede warjus peitunud, ebaharilik juhus seal isegi talwel. Ja nüüd, kui walgus äkki wähenes ja päikese loojaminekut teatas, tõusis külm, kuuw, läbitungiw tuul ning puhus Galele näkku. Pikkamisi hakkas külm talle liiga tegema. Ta tõmbas mantli selga. Paar külma wihnapiiska tabasid ta põske.

Madala kaljuwalli ääres peatas ta. Tema jalgade ees, pikkamisi kttjenewas orus, seisid paljad, mustad kiwirahmud, pikad, kõwerad, hallid jooned, mis ühtlaselt mäest alla läksid ühisesse keskpunkti — lagendikule, mis oli kaetud meskiidipõõsastega. Siitwad asjad, imeväikesed, hallwalget wärwi, kütkestasid Gale waatlewat pilku. Need olid antiloobid, kes olid märganud ta hobust. Kui ta edasi ratsutas, hakkasid nad jälle liikuma ja jäid kõige madalamale maale. Need walwel olewad loomad on kõrberatsanikkudele tihti wahikoerteks.

Kohe annavad nad hobuse või inimese lähedusest teateid. Kui nad tema ees jooksid, jõudis ta rutemini edasi. Raotades nad silmasti, jäi temagi tempo ettevaatlikult jälle aeglasemaks.

Org suundus arroyosse, mille lõpul miili faugujel papagogaew seisis. Larwidus hobust joota fundis Galel riskerima, millest ta muidu oleks võinud hoiduda. Raew seisis Mehhiko pinnal ja Gale nägi läbi puude lehtede nõrka tule kuma wubisewat. Wõõrad olid kaewu juures laagris, ja kes nad ka olid, igatahes olid nad takistanud kofkusaamiist Laddy ja Gale wahel. Laddy oli lähema weaangu juure tagasi läinud, wõi ta peitis ennast ühes itapool seiswas arroyos ning ootas, mis tuleb.

Gale pööras hobuse ilma erilise waewata, sest hobune haistis wett. Arroyo ääres, pakswes meskiiditihnikus, peatas ta, andis jänutsewale hobusele pudelist wiinase weetilga, wöttis sadulast pika püssi ja hiilis kaewu poole.

Ta nägi heledat tuld. Kolm meest komberdashid selle lähedal, olid mehhiklased, toored rüüstajad, mäsajad, bandiidid, keda Gale siit oli arwanud leidwat. Üks neist seisus seljaga tule poole, teine istus waiw õlgade ümber ja kolmas pikutas liival, jalad peaaegu tules. Wööd ja relwad olid nad kõrwale pannud. Gale nägi terase läikimist. Kolm lühikest karabiinerit seisid kalju najal. Tükite maad eemal pahemal pool seisus neljanurgeline sawimaja, mille katust kohati sisse langemud. Ses majas oli elanud üks Indiaani perekond, kelle hulkujad rõõwlik umbes kuu aega tagasi tapnud wõi minema kihutanud. Tulekuma äärest paistis koppel, kust kuulduw norstamiist, kahjalõõke ja hirnumist.

Gale nägi, et mingit võimalust polnud kaewule läheneda, ja sellepärast arwas ta paremaks hobuse juure tagasi minna ja enne päewa tulekut mitte midagi teha. Pool tundi hiljem istus ta tihnikus wäikese tule ees, mäsas enese waiwadesse ja ootas, kuni aeg tuleks Soli karjamaalt tuua ja kinni siduda.

Tuli oli wilets ja õine kaste tungis Gale riitkest läbi. Tal oli külm, nalg ja jänu piinastid teda. Kõik fondid walutasid tal ja puusjas, kus tal weel mitte täiesti paranemud haaw oli, istus tume, tuikaw walu. Ta polnud enam hull päewi habet ajanud ja habemetüülad torkastid teda. Ja ta oli nii wäsinud, et äätt ega jalga ei jaksanud liigutada.—

Hommik oli selge ja wäga külm. Gale wiskas märja waiwa ümbert ja tõusis kangelst, poolkülmamult. Kuid lühike jalutuskaik soojendas jälle ta were ja lödwendas ta lihakseid, ja siis tundis ta enese jälle olewat wärsket, teowõimsa ja elurõõmsa. Wäike tõusis loitwa lee-

giga. Imetaolikult wäheldumad wärwid libisesid üle oru. Gale tõi hobuse, saduldas ta ja sidus ta kõige kõwema meskiidipöõsa külge.

„Sol, warsti saame jälle juua,“ ütles ta hobuse toredat kaela patfutades.

Galel oli nende sõnadega töji taga. Ta ei tahtnud iwagi wõtta, enne kui hobust oli jootnud. Sol polnud enam ligi nelikümneksahetja tundi öieti juua saanud, ja see oli wäga pikk aeg isegi hobusele, kes kõrbes kaswanud. Isegi jada mehhiko bandiiti ei oleks teda takistanud kaewu juure minemast. Gale wöttis püssi ja sammus läbi arroyo mäest üles. Alles kui ta juitju nägi puude wahelt tõuswat, aeglustas ta tempot, ise terawasti kuulates ja waadates. Wäewal leidis ta paremini tee kui pimedas. Ja nii pääses ta kõrgemat maad mööda kaewule lähemale.

Mehhiklased leetsid erestele einet. Neil oli

Harry A. Malm. Rukkikesa künd.

kaks tuld, üks soojendusets, teine keetmiseks, Galele paistis, nagu oleksid mehed temale tut-
tamad. Nad kõik paistsid ühesugustena, olid
väiksed, nurgelised, pruunid, mustajuukselised,
kes riietatud kummaliselt ja kaetud mehhiiklaste
sombrodega. Kõikidest wiha tõusis Gales
neid silmitsedes. Silmanähtawalt polnud neil
kawatust kaewu juurest lahkuda. Üks neist, näh-
tawasti juht, kandis küljel rewolwrit — ainus
relw, mis nähtawal oli. Gale uurivad silmad
märkasid seda kohe. Rööwliid olid samimajas
maganud ja polnud püsse sealt weel välja
toonud. Siis waatas Gale kopsitse, kus oli
enam kui tosin hobust, mõned neist õige ilusad.

koti. Nad tulid mäelt alla ja üllatasid ümber
majanurga ilmudes mehhiiklasti.

Gale kuulis lühikest, kummaliselt kõlawat,
metfikut karjatuht, mis üks neist indiaanlastest
väljendanud. Kähisevad hääled wastasid. Siis
kiskus rööwliite juht rewolwri tupest ja lastis
sihtimata. esimene kuul mõõdus — teine sa-
nuti. Kõhnanda paugu puhul kiljatas papago,
tuikus sadulas ja kukkus raskesti maha. Teine
indiaanlane wantus ilma jäädes toest, mis
ta kaaslane talle annud, ja neljanda paugu jä-
rele kukkus temagi maha.

Paugutamine oli ho'useid kopsis heiduta-
nud; must tormas vastu aeda ja murdis selle

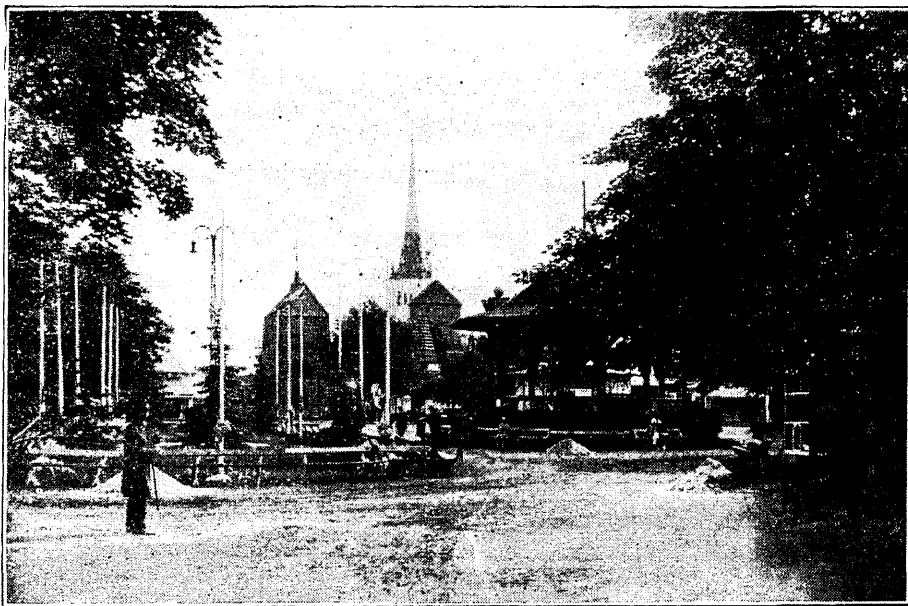

Foto K. Akel ja Ko.

Eesti seitsmenda näitus-messi üidvaade.

Nad tampisid ja hirmusid, nähtawasti juua
tahtes

Äkki aga ajas üks suur must hobune kõr-
wad kiffi ja pistis ninna üle aia. Wali hirmu-
mine. Teiselt hobused waatasid samas suunas,
teritafid kõrwu ja hirmusid. Müüd teadis Gale,
et wõivad hobused wõi inimesed, arwatawasti
mõlemad, kaewule lähenevad. Kuid mehhiiklaste
ei kuulnud seda hoiatust wõi ei ilmutanud
wähematki huwi.

Gale nägi teiselt poolt mäe, maja tagant,
kaht indiaanlast hobueeslite seljas lähenevat;
silmanähtawalt polnud neil mehhiiklastest aint,
sest nad lähenevad rahulikult. Teist tulijat, kes
õige wiletsasti sadulas istus, arwas Gale ja-
i ks. Pahtisid neil polnud peale waiba ja tühja

maha. Kaks mehhiiklasti tormasid tema juure ja
kähmasid ta laast ja wõormeist kinni, kolmas
hakkas aiaauku parandama.

Siis hüppas relwastatud mehhiiklane ruttu
hobuse selga, karjus, keerutas rewolwrit ja ajas
hobust edasi. Nad kõik tegid nagu nalja. Jala-
mehed kähkisid ringi ja lobisefid. Katsamees
lastis weel kord ja kleepus nagu kaan püsti-
ajawa hobuse paljal seljal. See oli edewa rats-
janiku mäng. Siis ajas ta hobuse jälle las-
kuma, nii et selle esikabjad peaaegu seda indi-
aanlast tabasid, kes teisena langenud.

Gale seisis kui naelutult, käed püsti üm-
ber. Ta ei wõinud teada mehe kawatust, aga
aimas midagi üllatawat hirmust. Ja tõsi, mees
tahtis hobust lamajale ajada, kuid hobune ei

tahtnud seda teha Wiimaks lajas kõwa karjatus, hobuse jalad olid lamajat ometi tabanud. Uuesti ajas mees hobust taga. Saawatud jahi liigutas ennast ja tõstis käe üles. Mehhiiklased naersid ja hobune norstas hirmuga.

Seda ei jõudnud Gale kauemini kannatada. Ruttu tõstis ta püksi laskis. Ta kuul lendas mööda mehest, kes liikus, kuid tabas hobust. Mõilime hüpe, kohutaw kisa, ja hobune kukkus ning mehhiiklane lendas läbi õhu. Mees ja hobune jäid liikumata lamama.

Gale jooksis peidupaigast välja, et mehed oma relvade juure ei saaks. Üks neist jooksis waljusti karjades wastassuunas, teine seis

isõitis wõitluse platsile tagasi, jootis hobust ja täitis oma weepudeli.

Siis juhtis ta hobuse weeaugust jälle välja ja ratsutas indiaanlasi waatama. Papagoie oli kuul südamesse tunginud, aga jahi elas alles. Ta oli ka meelemärgusel ja waatas Galele otse suuul kummalilisel mustil filmil, mis olid kui wulkaanid.

"Gringo hea — ei tapa, —" ütles ta sõistades Tema sõnad olid enam küsimus kui tõendus.

Gale tõstis jahi Soli selga ja ronis ise sadulasse. Tõuse sõna peale laskis Sol pea norgu ja hakkas ruttu ida poole traawima, ilma

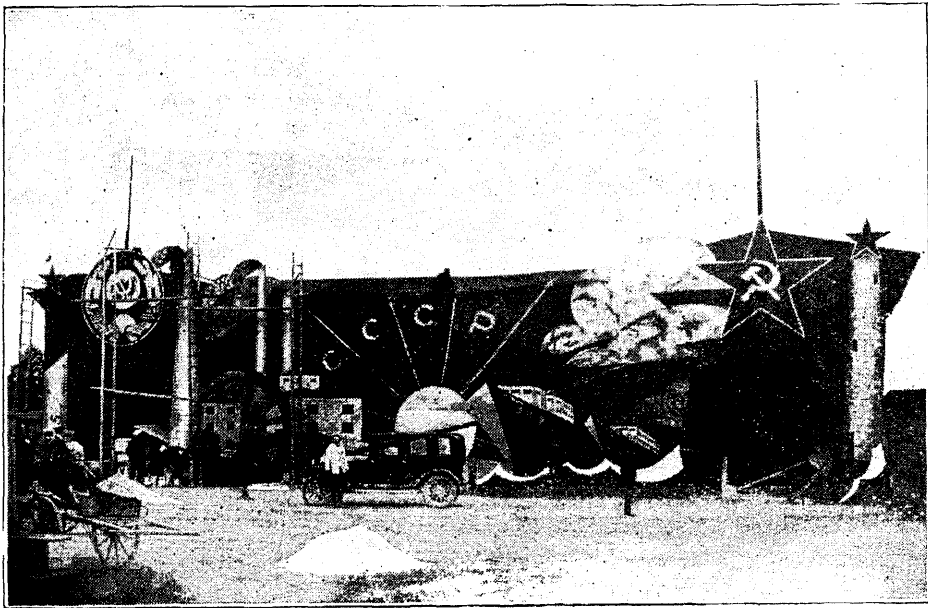

Foto K. Akel ja Ko.

Nõukogude Wene suur pawiljon Eesti 7. näitus messil,
sisaldab huwitawa kogu enamlaste trustide tooteid.

kui naelutud. Gale jooksis sinna ja wõttis juhi kukkunud rewolvri maast. See hakkas toibuma. Siis murdsid heitunud hobused kopsiaia ja tormasid parwes mäest üles minema.

Kukkunud bandiit ajas enese istukile ning kirus. Tema feltimees seisid ikka weel kui naelutult Gale ahwarduse ees.

"Jookste, kollanokad, jookste!" kises Gale. Siis kordas ta seda hispaania keeles. Ja ülestõstetud püksiiga kihutas ta mõlemad bandiidid laagrist välja. Siis ruttas onni, tõi meeste püksid ja tagus nad kiviaga lõmaks. Kui see tehtud, jooksis ta ruttu oma hobuse järele. Blanco Sol kuulis ta tulekut ja teretas teda hirmudes. Gale hüppas ruttu sadulasse,

et kahetõrdse koorma üle oleks pahandunud.

Keskpäewa palawuses peatas Gale, sõi pisut ja jõi ning andis ka jahi. See wõitles wintsfelt oma elu eest. Rasketest haawadest hoolimata ei tahtnud ta surra. Müüd alles filmitšes Gale teda lähemalt. Mehel oli suur, tore pea ja nägu, mis meele tuletas kuuwunud maski. See oli nagu kõrbelaaawast tehtud. Kõigil indiaanlastel on mustad ja saladuslikud filmad, aga jahi filmades peitus kõik kõrbe traagilist ühtilbus. Ja nad wiibisid wahetpidamata Galele ning liikusid aimult, kui Gale ennast liigutas.

Siis jatkas Gale oma teed.

Päike hakkas lastuma läände, palawus wähenes, tuul jäi waitsemaks, tolm kadus. Ja

„Mimetud mäed“ wärmusid kuldpuunasteks. Gale sammus hobuse kõrwal ja hoidis jalkit sadulas; ta oli üliwäsinud. Ja kui looduma päikese kiired wiimaks Rio Yorlorni madalaid katuseid kuldasiid, lahkus taft jõud. Jaki libises sadulast ja langes pehmele liiwasse. Galel polnud enam jõudu hobuseturjale minna. Ta haaras Soli jast kinni ja komberdas tema taga edasi.

Wanako Sol hirmus waljusti. Ta haistis wett ja rohku. Tuled ees kuulutasid puhkust ja toitu.

7.

Walged hobused.

„Haawatud jahi? Miks Te selle omale kaela wõtsite?“ hüüdis Belding Galele woodisise asetas.

Belding oli neil wiimastel nädalatel kardaks muutunud.

„Seis et seda tahtsin,“ sojistas Gale. „Toogeta, ta jäi teele — teisele poole jõge — esimese suure saguaro juure.“

Kirudes tõmbas Belding tuletikke ja määsas lambiga, aga kui tuli põlema hakkas, peatas ta äkki sõnas.

„Te ju ütlesite, et haawatud ei ole?“ küsis ta murelikult, kuna ta Gale kohale kummardas.

„Olen — olen täiesti wäsinud . . . Kas tooksite jahi wõi — laseksite kuu?“

„Wististi, Dick, wististi,“ wastas Belding õrnemini. Siis lahkus ta toast; ta saapad plaksusid üle kiwide; ta awas ukse ja hüüdis:

„Ema — üdrukud, Dick on tulnud. Ta on wäga nõrk . . . Noh, ei, ei, haawatud ta ei ole ja halb pole weel midagi. Waadake tema järele. Minul on weel midagi toimetada.“

Järgnesid kiired wastused, mida Gale tuhmunud kõrwad enam ei suutnud kuulda. Siis näis talle, nagu wiibiks mrx. Belding ta woodi ees. Juba ta lähedus üfji oli jahutam, rahustam, abirikas. Mercedes ja Nell, mõlemail suurel filmad kahwatanud näos, talitajid ta ümber. Ta jõi jänuselt, ei wõtnud aga toitu, waid tahtis puhata. Ja kuna nende näod nagu uttu hahtusid, kuna ta tundis aitawate käte puudumist, kaotas ta meelemärguse.

Ta magas kakskümme tundi. Siis tõusis ta, jänune, nälgane, kange, wäsinud ja läks otseskohe Beldingi juure.

„Teie jahi oli peaaegu surmud, aga ma usun, me aitame ta jalule,“ ütles Belding. „Mees on pika tee ära käinud. New Orleansist — raudteega ja jala ja Jumal teab weel illegal Tema räägib inglise keelt paremini kui enamik indiaanlast ja mina oskan pisut jahi keelt. Ühe osa oma loost jutustas ta, teist ma aiman. Mehhiiko walitsus katsus jaffe häwitada. Nasta eest wiidi tema sugukond kettides ühte mehhiiko ja-

damasse. Jfad, emad ja lapsed lahutati üksteisest ja wiidi laemale, mis Jukatani läks. Seal pidid nad suurtes istandustes kui orjad töötama. Kõwa töö, peks ja nälg oli nende saatus. Jga ori sai päewas tüti haput leiba, mitte enam. Jukataniil on soine, niiske, palaw kliima, kuna jalkid pärit on Sonora kõrbest, kus õhk teraw kui muga. Nad kufkusid surmalt põllule ja uued orjad astusid nende asemele. Te näete, mehhiiklased peawad oma häwitusjõda jakkide wastu koledate abinõudega, wõtawad nende kontidest enne weel hulga kasu wälja. Hirmus oli... Noh, see jahi, kelle Te siia toite, on ülewaatajate käest laemale põgenemud ja aegapidi New Orleansi jõudnud.“

Gale teatas lühidalt, mis mehhiiklased Papago kaemu juures teinud.

„Jah,“ ütles Belding. „See on raaswiha, jüganw kui elu ja hirmus. Neli- wõi wiisfada aastat tagasi wõitsid hispaanlased atsteegid. Sel wihal on aega olnud nii jüganwale juurduda kui katus. Jalkid on mägiatsteegid. Miina pean neid isiklikult mõislikuks ja targaks ja kui nad rahule jäetaks, nad oleksid ka rahulikud ja usinad. Aga nad on surmalepühendatud tõug . . . Kas aimate, mis jakil wiga oli, enne kui bandiit talle kallale kippus?“

„Ei. Nägin, et mees oli raskest seisukorras, aga ma ei teadnud, mis tal oli?“

„Noh, minul on ka siin oma mõte. Wõimalik, et ekjin. Ma usun, see jahi oli suremas — murtud südame tõttu — ja see oluford pole muutunud. Tema ei tahtnud muud kui oma mägedesse tagasi saada ja seal surra. Kuid seal Sonoras, kuhu ta tahtis minna, jaffe enam ei ole.“

„Tema filmis peitus kummaline pilk,“ ütles Gale mõtlikult.

„Jah, seda ma nägin. Aga kõigil jakkidel on meelik pilk. Kui ma ei ekji, Dick, siis on see mees endine pealik. Teie poolt oli see jöurwaiskamine, meeletu seiklus, et ta siia wedasite. Aga wõtku tont kõik need mehhiiklased — olen rõõmus, et seda tegite!“

Siis kaldus Gale jutt Laddyle.

„Miks ei ilmuud Laddy kaemu juure?“

„Laddy wõttis teise tee,“ wastas Belding.

„Ma teadsin, et Teid iga päew wõisime oodata, ja kuna Casita teel kokkupõrkeid on olnud, siis jaatfin ma Laddy sinna sumda.“

„Kas on mulle kirju tulnud?“ küsis Gale.

„Kirju? kuulge, pois, peab juba pagana tähtjas asi olema, et keegi Casitasse ratsutab. Kui ka linnas midagi pole, tee sinna on kardetaw; kuu aja eest olime wiimati Casitas.“

Gale oli „oma õelt Eliselt mitu kirja saanud ja wiimane kiri oli tal alles wastamata.“

Kuna ta harwa Forlorn Riveril wiibis, siis polnud tal ka kirjutamiseks mahti. Pealegi oli Etise talle teatanud, et isa wihane olla ning tõendawat, Dick' olla libedale teele sattunud ning elawat inetut ulaelu.

"Aeg lendab," ütles Dick. "Ei kesta enam kaua, ja George Thorne on waba. Ei tea, kas ta jääb siia, wõi ratsutab Mercedesse sellisid minema!"

"Noh, tema jääb Forlorn Riveri, kui minul sõna on kaasa rääkida," wastas Belding. "Tahaksin ometi teada kuidas ta selle hispaania neiu tahab üle piiri wiia, kui kõik teed ja raad rööwlitest kubisewad! Tahan talle augu pähe rääkida, et ta meile jääks. Teie teate, seitsaadiif, kui Te leidsite, et siia saab suur järw tekitada, unistan ma Rio Forlorni uhkest tulewikust. . . Kui aga see sõda lõpeks! Kas tahame wõi ei, meid kistakse sellesse. Ja enne kui sõda lõpeb, ei saa meie mõelda Forlorni Riveri arendamisega."

Järgmise päewa pärastlõunal ilmus äkki Laddy, Loukaw ja wahugataetud hobune käekõrwal. Belding ja Gale, kes sepikojas talitajid, waatasid üles ja olid nii üllatunud, et sõna suust ei saanud. Hobuse jalad olid lugemata haawadest werised ja mees ise kiskus jalgadel. Laddy' puudus kübar ja pea ümber oli tal werine rätik; ta nägu oli kaetud higi, were ja tolmuga korraga ja ta lõhkrebitud püksid olid täis walgeid offaid.

"Halloo, poisid," ütles ta wenitades. "Kõõmustan, et teid kõiki jälle näha saan"

"Kuhu pagan ja oma kübara jätsid?" küsis Belding noogutades. See oli weider teretus. Aga Beldingi sõnad ei tähendanud midagi; tume wari, mis ta näost üle lendas, ütles enam kui ta hingetu imestus.

Ratsanik, kes parajasti sadulawõõd lahki nallis, peatus, waatas Beldingile ja naeris.

"Kas mäletad ilusat jaguarot seal, kus Carteri tee Casita peateest lahku läheb, Tom? Noh, selle puu otsa ronisin ma ja pantin oma kübara ta latwa, et rahn sinna wõiks oma pesa teha."

"Oli wõitlus ja sina pidid põgenema?" küsis Belding, nagu poleks Laddy midagi ütelnud.

"Arwan, kui weel pisut ootad, saad aru," wastas Laddy sadulat maha wõttes.

"Mine majja, naise juure," ütles Belding.

"Mina kaman hobuse eest hoold."

"Wististi, Tom, ainult minut aega weel! Sa pead kuulma, mis sündis. Ma ratsutasin teed mööda Casita poole. Leidsin hobuste ja weiste jäljed, mis üle piiri läksid. Aga alles täna hommikul sain ma rööwite jälgedele. Magasin

eile öösel Carteri juures. Mehhiiklased on paar päewa tagasi tema talu rüüstanud ja ta oli wihane. Noh, täna hommikul sattusin ma kogemata hobusteparwe peale, kes hullult koju tagasi jooksisid. Paar mehhiiklast oli nende taga, kes katsusid neid piiri poole tagasi ajada. Mina ratsutasin otsekohe kõige selle mirrwarri seka ja poisid olid pagana üllatunud. Carteri hobused pääsid. Siis mängisin ma mehhiiko ronkadega kaktustes pimesikku. Mina olin walepoolel ja pidin nende ridadest läbi tungima, et jõuda kobuteele. Suurepäraue tükk. Ei puudunud palju, ja nad oleksid minu peaaegu kätte saanud!"

"Seda ei juhtuks sulle kunagi, Laddy, kui kui ja mõnel minu hobusel ratsutaksid," ütles Belding etteheitwalt. "Siin Branto wõib küll joosta ja on julge ka. Aga sina wajad suurt ja tugewat hobust, kel kaktus weres on. Wõta üks minu karjast — Bull, wõi Walge Naine, wõi Blanco Jose."

"Mul oli mõni aeg tagasi suur, kiire hobune. Aga ta kadus. Branto polegi halb. Tõsi, Bull wõi walge kurat oma mehhiiko nimega ajaks ta maha — miil mööda kaktust ja ta on otlas. Aga ma ei sõanda, Tom, neid wõtta. Mul on, usun, pehme süda. Aga parem on, kui teen sinu nõu järele, enne kui bandiidid meie kopti tühjendawad."

Beldingi suust tuli tasane wandesõna, mis kõlas kui kauge, weerew kõne. Mure ta näol muutus pimedaks tufaks ja wihaks. Peale naise ja tütre ei armastanud ta midagi nii kui seda walget hobustekarja. Tema isa ja wanaisa ja kõik ta eeljad, kellest tal teateid oli, olid olunud hobustearmastajad. See seisis Beldingi weres.

"Laddy, eme kui see hilja on, kas saan kinnid kindlasse kohta wiia?"

"Wõimalik, et see weel hilja pole; aga kuhu?"

"San Felipeesse?"

"Ei. Siin on neid paremi hoida."

"Casitasse ja raudteele?"

"Viig suur riisiko. Siin kubiseb rööwlitest, kes wajawad hobuseid."

"Siis otseteed põhja?"

"Mees, oled sa hull? Saja miili kaugusel pole weel ega rohtul ühten sulle, Tom, kõige parem oleks kogu kari lõunapoolse Sonorasse wiia, kusagile metsikusse mägestikuorgu ja nad sinna jätta, seni kui rööwliid jälle idapoolse rändawad. Warsti pole neil siit enam midagi saada. Ja siis otsiwad nad endile uue tegewusvälja."

"Mina ei tunne teid Sonorasse, Laddy. Ja mehhiiklasti ja papagoid ma ei usalda. Oma wahel: ma kahtlen indiaanlase juures, kes minu karja hoiab."

(Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

Aforismid raamatust.

Heal raamatul on hing — waata, et tema hing sinul ei puuduks!

Lapsea raamat on ema — meheema ema on raamat.

Raamatus peitub tõtt ja pettust, head ja kurja — ole walikul tark!

Raamatuga tund aega waikida kaalub enam kui päewad otsa suuga rääkida.

Raamat on meie waimlik müür — hea ehitaja ehitab igaweseks.

Raamat on parem kui sõber — tema pole pime.

Hea raamat räägib tummait enese eest, ja kui sa ta walisid, waljusti sinu eest.

Naine võib olla walelik, sõber kartlik, raamat ükski on ustaw.

Kui paha raamat sinu langetas, hea raamat tõstab sinu jälle üles!

Oh häda!

„Sinu onu saadab sulle wististi päris korrapäraselt „traati“!“

„Saadab, kuid ainult selle eeldusega, et ma kord tema kasutütrega abiellun.“

„Oh häda! Siis on see okastraat!“

Ülikoolilinn.

Kirew elu, hea õlu, palju wiina, ilusad neid.

Küsib tänawal üks noormees teiselt:

„Ah, wabandage, kas teate juhuslikult, kus seisab ülikool?“

„Ei,“ wastab teine, „mina olen nimelt ka tudeng!“

Kujud.

Keegi india würost annetas teisele würostile mingisuguse sündmuse puhul kolm kuju, mis täpselt üksteist sarnanesid. Keegi ei osanud annetuse mõtet mõistatada.

Keegi tark mees leidis aga kujude kõrwades peened augud. Metalltraat, mis ta esimesele kujule kõrwa pistis, tuli suust jälle välja; teisel kujul tuli ta teisest kõrwast jälle välja ja kolmandal kujul ei tulnud ta enam nähtawale.

Tark mees ütles würostile:

„Härra, need kolm kuju on kolme inimesesoo mõttepildid. Esimene ja edewaim laseb selle, mis ta kõrwa puutub, suust jälle välja, teine ja jõledaim laseb selle, mis ühest kõrwast sisse läinud, teisest jälle välja, ja kolmas ning kõige targem ei lase midagi enam välja.“

On wabandataw.

Kolm koraanitarika, Ahmed, Mohammed ja Ismail, kutsuti ühte raija surru juure püha raamatulugema. Neile anti rikkalikult ja hästi süüa. Wiimaks toodi neile weel küpsetatud kana, mida nad enam süüa ei jõudnud. Sellepärast otsustasid nad magama teita, ja kes öösel ilusama unenäo nägi, see võis kana ära süüa.

Nad uinusid, ainult Ismail, kelle lähedal kauss hästilõhnawa kanaga seisis, pööras rahutult ühelt küljelt teisele; wiimaks ärkas ta, tõstis kausilt kaane ja söi kana üksipäini ära. Siis wõttis ta waiba ümber pea, heitis pikali ja uinus peagi rahulikult magama.

Järgmisel hommikul tõusid kõik. Mohammed hakkas oma unenägu jutustama:

„Oh sõbrad, kuu'ge mind. Ma nägin unes, et kura' mind põrgus ringi wedas ja mulle patuste piinasid näitas.“

„Kuulge mindki,“ ütles Ahmed. „Kui meie kaaslase unenägu oli omalaadiline ja õudne, siis ei puudunud minu unenäol armsus ja ilu. Mina tohtisin täna öösel paradiisi rõõmusid maitsta.“

Tummalt kuulas Ismail teiste jutustusi. Wiimaks hakkas temagi rääkima:

„Teil oli palju paremsi, sest teie olite waatajad, aga mind ennast piinas wana kuri. ähwardas mind tappa, kui ma kanaküpsist kinni ei pista. Ma waatasin paremale poole ja nägin sind, arwad Mohammed, põrgus; siis pöörsin ma oma meeleheites silmad p hemale poole ja nägin sind, Ahmed, paradiisis. Nii olin ma sunnitud kana üksipäini ära sööma!“

Lapsele.

Kuule, armas sõber, sina — äri ial näpi nina, ja kui ta sul pole tühi, teda rätikuga pühi.

Mine!

Mees: „Wean krooni peale kihla, et minust heameelega tahad lahti saada!“

Naine: „Anna kroon siia ja mine!“

Ilma wiis.

Ütle rumalale, et ta mõtted poliitikast sügawad on, ja tema räägib kõik oma elu aeg poliitikast.

TELLIMISE HINNAD:

Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus (4 nr.nr.)	Kr. 1.60	1/1 aastast	Kr. 10.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	4.—	1 „ (2 nr.nr.)	—80	1/2 „	5.—
1/4 aast. (6 nr.nr.)	2.25	Üksiknumber	—40	1/4 „	2.50

WÄLISMAILE:

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

Miller autokummide

paremused on :

- 1) ühest tükist tald ja küljed, seepärast ei murdu;
- 2) lai teepinnakujuline tald ja seega aeglane kulumine;
- 3) ühtlane painduvus ja suur elastsus, seega väike sisemine hõõrumissoojus ja rohke kilomeetritearv.

Tallinna ladu:

Heinr. Lagus,

Müüriwahe 16, Laenu-panga majas,
uks B. Telefon 12-53.

MAX JOHANSON

Rätsepaäri

Tallinnas, Lühikejalg 6

Kõnetraat 30-89

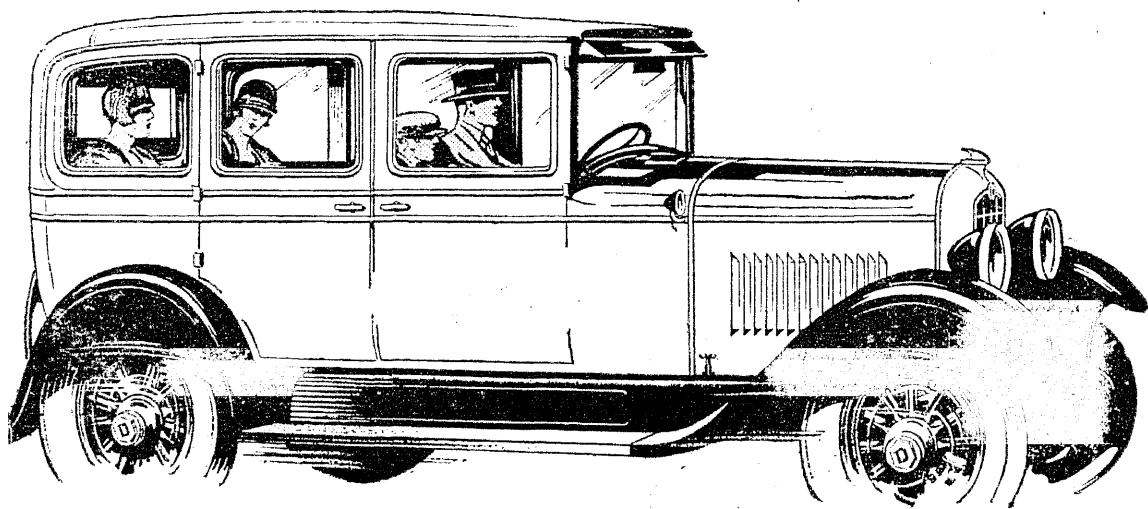
Olles saavutanud Londonist värviküllaseid sügisriideid oman kaunima lootuse soovitada neid oma lugupeetud — tellijaskonnale. —

Austusega **M. Johanson.**

Alati hea, nüüd parem kui kunagi warem

on

DURANT

Uued mudelid omawad ilu, häduse ja peensuse-
kooskõla ja mugawuse — üle kõige ootuste
nende madala hinna juures.

AINUESINDAJA
EESTIS:

HEINR. LAGUS,

TALLINN, MÜÜRIVAHE, 16, LAENUPANGA MAJAS, UKS B. TELEFON 12-53.